

BİLANÇO

TÜRMÖB AYLIK YAYIN ORGANI • SAYI : 121 • KASIM 2006

3,50 YTL

- 2007’de 173.9 milyar YTL vergi toplanacak
- Hazine’nin muhasebesi zayıf
- Borç stokunun artış eğilimi sürüyor
- Kayıtdışı İstihdamla Mücadele Projesi

Ekonomik Rapor

Sahibi

Mehmet TİMUR

Genel Yayın Yönetmeni

Nail SANLI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ali Ekber DOĞANOĞLU**Yayın Kurulu**

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMOBBasın Yayın Dağıtım İşletmesi
tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

AdresGençlik Caddesi No:107
06570 Anıttepe - ANKARA
Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)
Fax: (0.312) 232 50 73
http: www.turmob.org.tr
e-mail:alid@turmob.org.tr**Baskı**Fersa Matbaası
İstanbul Yolu 12.Km.Dökmeci Sanayi Sit.
10.Cad. No:5/8 Şaşmaz/ANKARA
(0.312) 278 43 56

Basım Tarihi : 08 Kasım 2006

Basım Yeri : Ankara

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya
tamamı alıntı yapılamaz

17. Dünya Muhasebe Kongresi

13-16 Kasım 2006 İstanbul

17. Dünya Muhasebe Kongresini 13 – 16 Kasım 2006 tarihleri arasında Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliği (TÜRMOB) ve Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneğinin (TMUD) ev sahipliğinde, IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu) işbirliği ile İstanbul'da Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda gerçekleştireceğiz.

17. Dünya Muhasebe Kongresi'nin küresel boyutta muhasebe mesleğinin gelecek vizyonuna yapacağı katkının yanı sıra, ülkemiz muhasebe mesleği açısından da büyük önemi vardır Böylesi önemli bir organizasyona ev sahipliği yapmanın onurunu ülke ve meslek örgütü olarak yaşıyoruz.

Meslek örgütülüğümüzün uluslararası alandaki saygınlığının bir yansıması olarak ülkemizde gerçekleşen bu kongre, meslektaşlarımıza da önemli fırsatlar ve açılımlar sunacaktır Kongrenin, mesleğimize yeni ufuklar açarken, küresel düzeyde hem meslek örgütülüğümüze, hem mesleğimize etkinliğini ve saygınlığına büyük katkı yapacaktır

10. Dünya Muhasebe Eğitimcileri Kongresi, 9-11 Kasım tarihlerinde Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda gerçekleşecek.

Dört yılda bir gerçekleştirdiğimiz Türkiye Muhasebe Kongresini, bu yıl Dünya Muhasebe Kongresi ile eş zamanlı olarak Türkiye Forumları ismini verdiğimiz Dünya Muhasebe Kongresi organizasyonu içinde gerçekleştireceğiz.

Tüm üyelerimizin, bu organizasyondan istifade etmeleri için yoğun bir çalışma yaptık. Muhasebe mesleğinin gelecek vizyonu belirlenirken, Türk meslek mensuplarının da bu yapının içerisinde olmalarının önemi büyüktür Bu büyük organizasyona destek veren, katkı yapan, kurum ve kuruluşlar ile tüm meslektaşlarıma özellikle teşekkür ediyorum.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik. Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Sekreter

2007'de 173.9 milyar YTL vergi toplanacak

205 milyar YTL'lik bir büyüklüğe sahip 2007 yılı bütçesi TBMM'de görüşülmeye başlandı. Bütçe, kamu borç stokundaki düşüş eğilimini devam ettirecek düzeyde bir faiz dışı fazla hedefine uygun olarak hazırlandı.

2007 yılı merkezi yönetim bütçesinde bütçe giderleri 204,9 milyar YTL, bütçe gelirleri 188,2 milyar YTL, bütçe açığı 16,7 milyar YTL ve faiz dışı fazla 36,2 milyar YTL olarak öngörüldü.

Bütçeye zemin teşkil eden 2007 yılı makroekonomik büyüklükler ise şu şekilde öngörüldü; GSMH 631,4 milyar YTL, GSMH büyüme hızı yüzde 5, GSMH deflatörü yüzde 7, TÜFE yıl sonu yüzde 4, ihracat 95 milyar dolar ve ithalat 149,7 milyar dolar.

2006 yılı sonu gerçekleşme tahminlerine göre; 2007 bütçe giderleri yüzde 16,9, bütçe gelirleri ise yüzde 9,3 oranında artış göstermekte. GSMH oranlarına bakıldığında, 2007 yılında 2006 yılı sonu gerçekleşme tahminlerine göre; bütçe giderlerinin oranı yüzde 31,2'den yüzde 32,5'e çıkarken, bütçe gelirlerinin oranı yüzde 30,6'dan yüzde 29,8'e düşmekte. 2007 yılı bütçe hedeflerinde vergi gelirleri 173,9 milyar YTL olarak belirlendi.

Devlet 2007 yılında toplam 173.9 milyar YTL'lik vergi tahsil edecek. Tahsilatın 15.9 milyar YTL'lik kısmı ret ve iadelere gidecek. Vergi gelirlerinin 118.9 milyar YTL'yle yüzde 68.4'ünün ÖTV, KDV, harç, dış ticaret vergileri gibi dolaylı vergilerden sağlanması öngörülmüşken, gelir kurumlar ve mülkiyet üzerinden alınan vergilerin ise 55 milyar YTL olacağı tahmin edildi.

Hükümetin TBMM Başkanlığına sunduğu 2007 yılı bütçe yasasında vergi ve diğer bütçe gelirlerinden yapılacak ret ve iadeler de dahil toplam 200.1 milyar YTL'lik gelir öngörüldü. 15.9 milyar YTL olarak tahmin edilen ret ve iadelerden sonra net bütçe gelirin 184.2 milyar YTL olarak gerçekleşeceği tahmin edildi.

Ret ve iadeler de dahil toplam bütçe gelirlerinin 173.9 milyar YTL'si vergi gelirleri tahsilatından kaynaklanacak. Gelecek yıl 36.9 milyar YTL'si gelir, 14.4 milyar YTL'si de kurumlar vergisi tahsilatından olmak üzere gelir ve kar

üzerinden toplam 51.3 milyar YTL, mülkiyet üzerinden ise 3.7 milyar YTL düzeyinde vergi alınması hedeflendi. Mülkiyet üzerinden alınan vergilerin de 3.5 milyar YTL'lik büyük bölümünün motorlu taşıtlar vergisinden kaynaklanacağı hesaplandı.

Dahilde mal ve hizmetler üzerinden alınacak vergiler ise 78.4 milyar YTL olarak tahmin edildi. Bu tutarımda 29.6 milyar YTL'sinin dahilde alınan KDV- 41.1 milyar YTL'sinin özel tüketim vergisinden (ÖTV) oluşacağı tahmin ediliyor. Ayrıca banka ve sigorta işlemlerinden 3.1 milyar, şans oyunlarından 420 milyon YTL vergi alınması öngörülmüş. Özel iletişim vergisi tahsilatının ise 4.1 milyar YTL olacağı tahmin edildi. Bu arada ithalattan alınan vergilerin ise gelecek yıl 32.1 milyar YTL'ye ulaşacağı öngörüldü.

2007 yılında damga vergisinden 3.7 milyar YTL'lik tahsilat yapılabileceği, harçların da 4.7 milyar YTL'ye ulaşacağı tahmin edildi.

Diğer gelirler

2007 yılı için vergi ret ve iadeleri de dahil 200.1 milyar YTL olarak tahmin edilen merkezi yönetim bütçe gelirlerinin 78 milyar YTL'sinin teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinden, 480 milyon YTL'sinin alınan bağış ve yardımlardan, 15.4 milyar YTL'sinin ise faiz, para cezası gibi diğer gelirlerden 2.57 milyar YTL'si sermaye gelirlerinden kaynaklanacağı tahmin edildi.

2008-2009 tahminleri

Bu arada 2007 Merkezi Yönetim Bütçe Yasa tasarısıyla birlikte 2008 ve 2009 yıllarına ilişkin bütçe gelirleri hedeflerine de yer verildi. 2006 yılı bütçesiyle birlikte uygulanmaya başlanan çok yıllık bütçe sistemi çerçevesinde yer verilen rakamlara göre ret ve iadelerde dahil 2008 yılında bütçe gelirleri 21.7 milyar, 2009 yılında ise 238.3 milyar YTL olarak öngörüldü. 2007

yılında 17.3 milyar, 2009 yılında da 18.7 milyar YTL olarak öngörülen vergi gelirlerinden yapılacak ret ve iadeler dahil vergi gelirlerinin 2008 yılında 192.6 milyar, 2009 yılında da 211.8 milyar YTL olması öngörüldü.

2007 yılı Bütçe Yasa Tasarısı'yla Sağlık Bakanlığı bütçesine ayrılan ödenek bir önceki yılın başlangıç ödeneğine göre yüzde 12 oranında düşürüldü.

2005, 2006 ve 2007, 2008, 2009 Yılları Merkezi Yönetim Bütçeleri

	Milyon YTL					
	2005	2006		2007	2008	2009
	G	B.Ö.	GT	T	T*	T*
Giderler	159.165	174.322	175.248	204.902	209.579	216.847
Faiz Hariç Giderler	113.485	128.062	128.988	151.956	160.599	166.642
Personel Gid.ve Sos. Güvenlik Kur.Dev.Prim.Gid.	37.367	40.995	42.690	53.772	56.445	57.037
Mal ve Hizmet Alımları	15.214	17.721	18.273	15.584	16.294	17.124
Faiz Harcamaları	45.680	46.260	46.260	52.946	48.980	50.205
Cari Transferler	45.617	49.108	50.831	60.863	64.395	68.247
Sermaye Giderleri	10.267	12.452	10.800	12.080	13.983	14.438
Sermaye Transferleri	1.182	1.834	2.564	3.647	3.766	3.898
Borç Verme	3.838	4.256	3.830	3.695	4.027	4.150
Yedek Ödenekler	0	1.695	0	2.317	1.690	1.748
Gelirler	152.712	160.326	172.202	188.159	204.143	223.530
Vergi Gelirleri(1)	119.619	132.199	137.644	157.973	175.094	192.902
Vergi Dışı Diğer Gelirler	29.509	24.015	30.436	26.270	25.046	26.470
Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	2.423	2.963	2.707	3.264	3.424	3.575
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelirleri	1.161	1.149	1.415	653	579	583
BÜTÇE DENGESİ	-6.453	-13.996	-3.046	-16.743	-5.436	6.683
FAİZ DIŞI DENGİ	39.227	32.264	43.214	36.203	43.544	56.888
faiz/net vergi gelirleri %	38,2	358,0	33,6	33,5	28,0	26,0
faiz/net bütçe gelirleri %	29,9	28,9	26,9	28,1	24,0	22,5
net vergi gelirleri/bütçe giderleri %	75,2	75,8	78,5	77,1	83,5	89,0
net bütçe gelirleri/bütçe giderleri %	95,9	92,0	98,3	91,8	97,4	103,1
GSMH	486.401	539.870	561.988	631.393	702.614	781.869

NOT: B.Ö.= Başlangıç Ödeneği, G= Gerçekleşme, GT= Gerçekleşme Tahmini, T= Teklif, T*= Tahmin

1) Red ve iadeler hariç net tutarlardır.

Merkezi Yönetim Bütçe Yasa Tasarısı'na göre, Sağlık Bakanlığı'nın 2006 yılında 7.4 milyar YTL olarak belirlenen başlangıç ödeneği, 2007 yılında yüzde 12 oranında düşürüldü. Sağlık Bakanlığı'na 2007 yılı bütçesinden 6.6 milyar YTL'lik kaynak ayrıldı.

Sağlık Bakanlığı'nın yanı sıra Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlıklarıyla Gelir İdaresi Başkanlığı ve Karayolları Genel Müdürlüğü'ne ayrılan ödenekler de azaltıldı. Bayındırlık Bakanlığı bütçesinde yüzde 5.3, Ulaştırma Bakanlığı bütçesinde de yüzde 19.2 oranında düşüş yaşandı. 2006 yılında 774.2 milyon YTL'lik ödenek ayrılan Bayındırlık Bakanlığı'na 2007 yılında 733.4 milyon YTL'lik ödenek ayrılması öngörüldü. 2006 yılında 998.6 milyon YTL'lik ödenek ayrılan Ulaştırma Bakanlığı bütçesi, 2007 yılında ise 806.6 milyon YTL olarak belirlendi.

Eğitim ve tarıma ayrılan kaynak artırıldı

2007 bütçesinde Milli Eğitim, Çalışma, Tarım, Sanayi, Enerji, kültür, Çevre ve Orman Bakanlıkları

na ayrılan kaynak ise artırıldı. Milli Eğitim Bakanlığı'na ayrılan kaynağın yüzde 28.9 oranında artırılarak 21.4 milyar YTL olarak belirlendiği 2007 yılı bütçesinde, Çalışma Bakanlığı'na ayrılan kaynak yüzde 14.4 oranında artırılarak 15.5 milyar YTL'ye, Tarım Bakanlığı'na ayrılan kaynak yüzde 28.2'lik artışla 6.6 milyar YTL'ye, Sanayi Bakanlığı'na ayrılan kaynak yüzde 1.8'lik artışla 316.3 milyon YTL'ye Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ayrılan kaynak yüzde 13.6'lık artışla 809.4 milyon YTL'ye, Çevre ve Orman Bakanlığı'na ayrılan kaynak 968.6 milyon YTL'ye çıktı.

2007 yılı bütçesinde Cumhurbaşkanlığı bütçesi 2006 yılındaki başlangıç ödeneğine göre yüzde 4 oranında artırılarak 33.9 milyon YTL'ye, TBMM bütçesi yüzde 6'lık artışla 361.3 milyon YTL'ye çıkarıldı.

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı bütçesine konulan ödenek yüzde 8.4 oranında düşürülerek 18 milyon YTL olarak belirlenirken, Yargıtay bütçesi yüzde 43.7'lik artışla 46.7 milyon YTL, Danıştay Baş-

kanlığı bütçesi yüzde 65.96'lık artışla 36.4 milyon YTL, Sayıştay Başkanlığı Bütçesi ise yüzde 56.4'lük artışla 85.1 milyon YTL olarak belirlendi. Başbakanlık bütçesinin yüzde 56.4'lük artışla 85.1 milyon YTL'ye çıkarıldığı 2007 Bütçe Yasa Tasarısı'nda Milli İstihbarat Bütçesi yüzde 20.6, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği bütçesi ise yüzde 16 oranında artırıldı.

2007 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinde ise yüzde 25.2 oranında artış öngörüldü. 2006 yılında 1 milyar 307.2 milyon YTL olarak öngörülen Diyanet İşleri Başkanlığı'nın başlangıç ödeneği 1 milyar 638.4 milyon YTL olarak belirlendi.

Hazine Müsteşarlığı'nın 2006 yılında 51.7 milyar YTL olarak öngörülen başlangıç ödeneği yüzde 12.6'lık artışla 58.3 milyar YTL'ye çıkarıldı. Maliye Bakanlığı'nın 2006 yılında 33.4 milyar YTL olarak öngörülen başlangıç ödeneği, gelecek yıl için 45.6 milyar YTL olarak tahmin edildi.

Temel Ekonomik Büyüklükler

	2005		2006		2007
	H	G	H	GT	H
GSMH (Milyon YTL)	480.963	486.401	539.870	561.988	631.393
Büyüme Oranı (Yüzde)	5,0	7,6	5,0	6,0	5,0
GSMH Deflatörü (Yüzde)	8,0	5,3	6,0	9,0	7,0
ÜFE Ortalama (Yüzde)	10,3	5,9	7,3		
ÜFE Yılsonu (Yüzde)	8,0	2,7	5,0		
TÜFE Ortalama (Yüzde)	9,6	8,2	6,8		
TÜFE Yılsonu (Yüzde)	8,0	7,7	5,0	9,8	4,0
İhracat (Milyar Dolar)	71,0	73,5	79,0	83,5	95,0
İthalat (Milyar Dolar)	104,0	116,8	124,4	135,5	149,7
Dış Ticaret Açığı (Milyar Dolar)	-33,0	-43,3	-45,58	-52,0	-54,7
Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	-10,6	-23,2	-22,0	-30,7	-30,4

NOT: H.= Hedef, G= Gerçekleşme, GT= Gerçekleşme Tahmini

Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

	2007	2006	2005
VERGİ GELİRLERİ	173.861.616	192.609.735	211.818.959
Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	51.333.083	57.662.910	64.426.854
Mülkiyet üzerinden Alınan Vergiler	3.660.876	3.991.384	4.296.709
Dahilde Alınan Vergiler	78.354.418	85.622.791	92.752.851
Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	32.065.135	36.079.850	40.292.610
Damga Vergisi	3.667.332	4.034.553	4.432.450
Harçlar	4.707.707	5.139.385	5.532.529
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	73.065	79.662	95.756
TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ	7.826.459	7.622.402	8.152.392
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	1.325.137	1.438.657	1.551.932
Malların Kullanma ve Faaliyette Bulunma İzin Gelirleri	-	-	-
KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	3.593.637	2.960.858	3.036.669
Kurumlar Karları	2.200.407	2.432.202	2.680.191
Kira Gelirleri	707.278	790.685	883.600
ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR İLE ÖZEL GELİRLER	480.118	537.773	598.137
Yurtdışından Alınan Bağış ve Yardımlar	7.137	7.137	7.137
Özel Gelirler	472.981	530.6936	591.000
DİĞER GELİRLER	15.394.039	15.642.635	16.423.609
Faiz Gelirleri	2.149.225	1.564.063	1.333.147
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	6.834.646	7.032.958	7.370.498
Para Cezaları	3.216.642	3.571.248	3.946.100
Diğer Çeşitli Gelirler	3.193.526	3.474.366	3.773.856
SERMAYE GELİRLERİ	2.569.283	1.243.670	1.295.993
Taşınmaz Satış Gelirleri	417.126	499.776	592.628
Taşınır Satış Gelirleri	5.157	6.200	7.460
Diğer Sermaye Satış Gelirleri	2.147.000	737.686	689.9885
ALACAKLARDAN TAHSİLAT	-	-	-
Yurtiçi alacaklardan Tahsilat	-	-	-
GENEL TOPLAM	200.131.515	217.656.215	238.289.090
RED VE İADELER (-)	15.889.000	17.516.132	18.917.080
Vergi Gelirleri	15.708.718	17.321.493	18.787.867
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	8.678	9.424	10.227
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	-	-	-
Diğer Gelirler	168.137	186.849	191.670
Sermaye Gelirleri	3.467	4.166	4.966

AB'de denetim firmalarına sınırlama

Avrupa Birliği denetim firmalarının yasal sorumlulukları üzerine sınırlama getiriyor. Yapılan çalışmada pazarın 4 büyük firmanın kontrolünde olduğu saptaması yapılarak, orta büyüklükteki firmaların gelişiminin engellendiği ifade edildi.

Yıllık ve konsolide hesapların yasal denetimi ile ilgili olarak yayınlanan ve aynı zamanda 78/600/EC Direktifini tadil eden Avrupa Parlamentosu ile Konseyinin 17 Mayıs 2006 sayılı Direktifi uyarınca, Avrupa Komisyonu'nun, 1 Ocak 2007 tarihinden önce, "Avrupa sermaye piyasalarında yapılmakta olan yasal denetimler için varolan cari sorumluluk kurallarının etkileri" konusunda bir rapor sunması gerekmektedir. Komisyon sözkonusu raporun hazırlanmasında yararlanılmak üzere bir danışmanlık firmasına (London Economics) denetim firmalarının sorumlulukları ile ilgili

bir çalışma yaptırmıştı. London Economics firması tarafından hazırlanan Raporun amacı, Komisyona, kendi raporunu hazırlamasında yardımcı olmaktır. Aşağıda London Economics tarafından yürütülen çalışma sonucu elde edilen bulgular özet halinde verilmektedir:

- Yasal denetimlerde denetim elemanlarının taşıdıkları sorumlulukların ekonomik etkileri üzerinde yoğunlaşan çalışma, büyük ve çok büyük şirketlerin yasal denetimlerini kapsayan piyasanın yüksek derecede bir yoğunlaşma sergilemekte olduğunu ve 4 büyük denetim firması ağının

hakimiyeti altında bulunduğunu ortaya koymaktadır, çalışmaya göre bu piyasa yapısının ileriki yıllarda belirgin bir şekilde değişime uğraması pek olası değildir;

- Zira orta büyüklükteki firmalar bu piyasaya girme yolunda çok sayıda engelle karşılaşmaktadırlar. Bu engelleri, firma şöhreti, bu firmaların hizmet ağının kapasite ve genişliği ve bir çok üye ülkede varolan sınırsız sorumlulukla, mesleki sorumluluk sigortasının çok sınırlı oluşu oluşturmaktadır;
- Netice olarak, görünen gelecek dönemde, bu orta çaplı denetim

firmalarının 4 büyükler için bir alternatif oluşturmaları veya 4 büyüklerden birinin iflası halinde onu ikame edebilmeleri olası değildir,

- Ticari piyasada yüksek limitler için mevcut olan denetim sorumluluğu sigortasının düzeyi, hem sigortanın düzeyi ve miktarı hem sigortanın etkin olarak kapsamına aldığı koşullar itibarıyla son yıllar zarfında keskin bir biçimde düşmüştür. Ticari sigortanın bu günkü düzeyi öyle bir noktadadır ki, bazı firmaların şu anda bazı AB üye ülkelerinde karşı karşıya kaldıkları büyük tazminat taleplerinin yüzde 5'inden daha azını karşılayabilmektedir,
- Halihazırda AB'nde denetim firmaları, tutarı 200 milyon dolar – 1 milyar dolar arasında değişen 11 tazminat davası ve tutarı 1 milyar doların üstünde 5 tazminat davası ile karşı karşıyadırlar,
- Bu duruma ilave olarak sigorta poliçesinin bedeli, 4 büyük muhasebe firması ağında yer alan şubeler için, son beş yıllık dönemde reasürans temin edilmesi kaydıyla iki katı yükselmiştir,
- Dolayısıyla 4 büyük muhasebe firmasının doğrudan veya şubeleri aracılığıyla, aleyhlerine açılmış bir davayı karşı tarafla anlaşarak sonuçlandırma durumunda kalmaları veya bir tazminat ödemesi ile karşılaşmaları halinde ödeme durumunda kalacakları

tazminat veya zarar tazmini tutarı, yakın geçmiş dönemde çok yükselmiştir,

- Yasal denetim sorumluluğu üzerine getirilebilecek bir sınırlama için çeşitli seçenekler bulunsa da, denetim faaliyetleri ve şirket büyüklüğü itibarıyla koşullar çok farklılık gösterdiği için, AB genelinde geçerli olacak tek bir yaklaşım türünün en faydalı yöntem olması pek beklenilmemelidir,
- Göreli olarak yüksek bir sorumluluk tavanı 4 büyük firmayı denetim kalitesine daha fazla önem vermeye özendirirken, orta çaptaki firmaların bu piyasaya girmeleri açısından pek olumlu bir etkiye bulunmayacaktır,
- Aksine orta çaplı firmaları büyük şirketlerin denetimini üstlenmeye özendirecek yeteri kadar düşük bir sorumluluk tavanı, 4 büyük muhasebe firması için, denetim kalitesine gereken önemin verilmesi açısından yeterli teşvi ki sağlamayacaktır.

Avrupa Komisyonu'nun, denetim firmalarının mali sorumlulukları üzerine tavan getirilmesi gerektiğini ileri süren bu raporu açıklamasıyla, dört muhasebe firması bu gün kendileri için tahrip edici etkiler doğuran tazminat talepleri karşısında yürüttükleri kampanyada önemli bir güç kazanmış bulunuyorlar,

London Economics tarafından yü-

rütülen bu çalışmanın, şirket çözümlerinin ardından muhasebe firmalarının, karşılaşmak durumunda oldukları milyarlarca dolarlık davalardan kurtarılması için, ki bu onların uzun zamandır hasretle bekledikleri bir yasal değişikliği, Brüksel üzerindeki baskıyı arttırması bekleniliyor.

Avrupa Birliği'nin iç piyasadan sorumlu komiseri Charlie McCreevy, muhasebe firmalarına sorumluluk yükleyen tazminat talepleri üzerine sabit bir tavan getirilmesi lehinde düşünce taşıdığını açıklamış bulunuyor ve Komisyon da bu yılın sonundan evvel konuyla ilgili kendi raporunu açıklayacağını vaat etmiş durumda.

Esasen Enron skandalı ile ilgili olarak 2002 yılında karşılaştığı mahkumiyet sonucu Arthur Andersen firmasının kapanma durumunda kalmasından buyana, büyük muhasebe firmalarından birisinin daha kaybedilmesi riski konusunda ilgili çevreler büyük kaygı duyuyorlardı.

KPMG'nin, Ernst & Young'ın, PwC veya Deloitte'nin – kalan dört büyük muhasebe firması – birisinin çökmesi durumunun, büyük bankaların, sigorta şirketlerinin ve firmaların, bunların sunduğu hizmetlerle çalışmalarını sürdürmek durumunda olmaları nedeniyle, finansal istikrar üzerinde büyük bir tehdit oluşturabileceği düşünülüyor.

Bu firmalar uzun süreden beri bu alanda düzenlemeler yapan kurumları ve yasa koyucuları, kendileri aleyhine açılan tazminat taleplerine ilişkin sorumlulukları üzerine sınırlama getirmeleri konusunda ikna etmeye çalışıyorlardı ve hem Amerika’da hem Avrupa’da bazı politikacılar bu talebe sempatiyle yaklaşıyorlardı.

Diğer bazıları ise – McCreevy’nin selefi dahil – sınırsız sorumluluğu dikkatli ve eksiksiz bir muhasebe hizmeti sağlanmasında bir yönlendirici unsur olarak değerlendiriyorlar ve sorumluluk üzerine getirilecek bir tavanın, verilen hizmet konusunda gerçekçi olmayan bir yerli bulma, onunla iktifa etme duygusunu özendirebileceği ve dolayısıyla denetim kalitesini olumsuz şekilde etkileyebileceği uyarısında bulunuyorlar.

Bir danışmanlık firması olan ‘London Economics’ tarafından yapılan çalışma bu iddiayı reddediyor. Firma, getirilecek bir tavanın piyasa yoğunlaşmasını azaltacağı ve muhasebe firmalarının deneyimli elemanları bünyelerinde tutmalarına yardımcı olacağı sonucuna varıyor.

Sonuç olarak, çalışma “dört büyük muhasebe ağından birisinin çökmesi olanaklıdır” demekte ve denetim firması sorumluluğu üzerine getirilecek bir tavanın olası tahripkar tazminat taleplerinden kaynaklanacak riskleri azaltacağını ifade etmektedir.

Halen beş AB ülkesinde – Almanya, Avusturya, Belçika, Yunanistan ve Slovenya – denetim firmaları için sorumluluk tavanı bulunmakta ve çalışma “her AB üyesi ülke için uygun tek ve tutarlı bir yaklaşım” üzerindeki şüphelerini dile getirmektedir.

İngiltere, denetim firmalarına, kendi müşterileri ile, onların kendi hataları nedeniyle sorumluluklarını idame ettiren “oransal sorumluluk” anlaşmaları yapmaları olanağı sağlayan bir yasal düzenleme sürecini başlatmış bulunuyor.

Denetim firmalarının sorumluluğu konusu, FEE (Avrupa Muhasebeciler Federasyonu) tarafından 12 Ekim 2006 tarihinde Brüksel – Belçika’da düzenlenmiş olan “Denetim Düzenlemeleri” konulu Konferansta da önemli bir gündem maddesi olarak yer almıştır. İlgili panelde London Economics firmasından Patrice Muller sözkonusu çalışmanın yöntemi ve bulguları ile ilgili açıklamalarda bulunurken, FEE konsey üyesi Andre Killesse, FEE Başkan Yardımcısı Klaus-Günter Klein ve İngiltere Standard Life Şirketi Kurumsal Yönetişim Direktörü Guy Jubb denetim firmalarının sorumluluğu konusunda görüşlerini dile getirmişlerdir. Belçika İşletme İnceleme Elemanları Enstitüsü Başkanı olan Andre Klesse, ülkesinde bu alandaki genel kanaatin, denetim firmaları için, tümüyle sigorta edilmesi esa-

sen olanaklı olmayan sınırsız bir sorumluluktan ziyade, tümüyle sigorta edilmiş zorunlu bir sınırlı sorumluluğun tercih edilmesi yönünde olduğunu ifade etmiştir.

Klaus-Günter Klein ise konunun çok yönlü olduğuna dikkat çekerek, AB Komisyonunun bu alanda yapacağı belirli öneriler konusunda FEE’nin bir tavsiye görüşü belirtme durumunda olmadığı, bununla beraber Komisyonun çalışmasının gündeme taşıdığı sorunların ve ilgili değişik görüşlerin tartışıldığı bir “danışma” sürecinin başlatılmasını memnuniyetle karşılayacağı düşüncesini taşıdığını söylemiştir. Konuşmasında yatırımcıların görüşünü yansıtan Guy Jubb ise, denetim kalitesinin düşmesine yol açabileceği, denetimci sorumluluğu üzerine konulabilecek uygun bir tavan düzeyi saptamanın güçlüğü gibi nedenlerle tavan konulmasına karşı olduğunu, bunun yerine oransal sorumluluk getirilmesinin daha uygun ve mantıklı olacağını ifade etmiştir.

Konferansın kapanış konuşmasında Avrupa Komisyonu üyesi İç Piyasa Komiseri Charlie McCreevy, Komisyonun talebi üzerine London Economics tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına temas ederek, sorumluluğun sınırlandırılması ve bir tavan getirilmesinin olumlu sonuçlar vereceği şeklindeki düşüncesini ana çizgileriyle dile getirmiştir.

Hazine'nin muhasebesi zayıf

Sayıştay tarafından, Hazine müsteşarlığı hesaplarında yapılan incelemeler sonucu bazı hesapların muhasebe kaydı hatalı ve eksik bulundu. Sayıştay, Hazine'nin hesaplarına uygunluk vermedi.

Sayıştay yaptığı denetimler sonucunda Hazine Müsteşarlığı'nın muhasebe kayıt ve işlemlerini yetersiz buldu. Teşvik kredileri konusundaki eksiklikler nedeniyle, bir yıldan kısa vadeli Hazine alacaklarının izlendiği “Hazinece Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabına”, bir yıldan uzun vadeli Hazine alacaklarının izlendiği “Hazinece Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabına” ve vadesinde ödenmeyen Hazine alacaklarının takip edildiği “Takipteki Hazine Alacakları Hesabına” gerçek durumu tam ve doğru olarak yansıtmadığı gerekçesiyle Sayıştay Genel Kurulu uygunluk vermedi.

Sayıştay tarafından yapılan dene-

timlerde elde edilen bulgular Sayıştay raporuna şöyle yansdı;

Yönetim Dönemi Hesabının İçeriği: Hazine Müsteşarlığından geçen işlemlerin bütçe büyüklüğünün önemli bir bölümünü oluşturması ve birçok farklı işlemin olması nedeniyle, muhasebe yönetmeliğine göre düzenlenen defter ve raporlar denetim için yeterli olmamaktadır. Sağlıklı bir denetim yapılabilmesi için, gerek Devlet Borçları Muhasebe Birimi gerekse İç Ödemeler Muhasebe Birimi bünyesinde gerçekleşen işlemlerin ayrıntılarının bilinmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu konuya ilişkin olarak Sayıştay'ın önerisi şöyle, muhasebe Yönetmeliğinde gerekli değişiklikler

yapılarak, diğer muhasebe birimlerinden oldukça farklı işlemleri olan Devlet Borçları ve İç Ödemeler Muhasebe Birimlerinin yönetim dönemi hesaplarını oluşturan tablo ve cetvellerinin karar vericilerin ve denetim birimlerinin ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yeniden ele alınması gerekmektedir. Bu sayede muhasebe birimlerinin hesapları daha anlaşılır, saydam ve denetlenebilir olacaktır.

Görev Zararı ve Sermaye Payı Ödemeleri

2005 yılında Toprak Mahsulleri Ofisi ve Türkiye Şeker Fabrikaları'nın Hazineye olan borçları, görev zararı alacaklarına ve sermaye paylarına mahsup edilmiş, mahsuben

ödenen bu tutarlar karşılığında ise bütçe gideri kaydı yapılmamıştır

Türkiye Şeker Fabrikalarının görev zararı alacaklarına mahsuben 361 milyon YTL, Toprak Mahsulleri Ofisi'nin görev zararı alacaklarına ilişkin olarak da 611 milyon YTL, ilgili kuruluşların Hazineye olan

borçları silinmek suretiyle ödenmiştir. Bu işlem nedeniyle bütçe gideri yapılmayan, dolayısıyla bütçe dışında ödenen görev zararı tutarı 972 milyon YTL'dir. Ayrıca, söz konusu kuruluşların ödenmemiş sermaye alacakları da yine 5335 Sayılı Kanuna istinaden Hazineye olan borçlarına mahsup edilerek

ödenmiş, bu suretle TŞFAŞ'ye ilişkin olarak 167 milyon YTL, TMO'ya ilişkin olarak 229 milyon YTL olmak üzere toplam 396 milyon YTL tutarındaki sermaye payı ödemesi karşılığında bütçe gideri yapılmamıştır

TŞFAŞ ye ve TMO'ya ilişkin olarak görev zararları ve sermaye payları nedeniyle toplam 1.368 milyon YTL, bütçe gideri yapılmaksızın, silinen alacağa karşılık mahsup edilmiştir. Silinen alacak ise, muhasebede tahsilat olarak gösterilmiştir. Hazine kaynaklarının diğer kurumlara ikrazen kullanılması durumunda, borçlanma yoluyla elde edilen kaynaklar konsolide bütçe dışı kuruluşlara aktarılmaktadır. Bu kuruluşlara aktarılan tutarlar, bütçede gider veya transfer kalemleri arasında gösterilmemekte, sadece alacak kaydı yapılmaktadır. 2005 yılında da hazine kaynakları, karşılığında alacak ihdas etmek suretiyle çeşitli kurumlara kullanılmıştır. Doğrudan dış proje kredilerinden 918 milyon YTL, Proje Özel Hesabından 205 milyon YTL tutarındaki kaynak

karşılığında kullanıcı kuruluşlar için Hazine hesaplarında alacak kaydı yaratılmıştır. Dolayısıyla, bu tutarlar kadar artan dış borçlanma, bütçe finansmanı amacı dışında kullanılmıştır.

2005 yılında, Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Fiskobirlik) Genel Müdürlüğünün borçlarının tasfiyesi kapsamında Yapı ve Kredi A.Ş.'ye 152,4 milyon YTL ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) 161,1 milyon YTL olmak üzere toplam 313,6 milyon YTL tutarında özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihracı gerçekleştirilmiştir. Tahvil stokunun artmasına yol açan bu işlemler karşılığında bütçede görülebilen ve bütçeye yansıyan bir gider kaydı yapılmıştır.

2006 yılında yürürlüğe giren muhasebe yönetmeliği değişikliğiyle bu durum ortadan kaldırılmış, bahsi geçen işlemlerin muhasebeleştirilmesinde, Bütçe Geliri değil, Gelirler Hesabı kullanılmaya başlanmıştır.

Hazinece verilen teşvik kredilere ait muhasebe kayıtları hatalıdır: Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü tarafından ödeme belgesine bağlanan ve ilgili kuruluşlara aktarılan teşvik kredileri, “alacak” olarak muhasebeleştirilmektedir. 2005 yılında gerçekleştirilen 138.187.600 YTL’lik teşvik kredisi ödemesi karşılığında da alacak yaratılmamıştır. Yapılan incelemelerde önceki yıllara ait kredi

ödemelerinin de alacak hesaplarına kaydedilmediği anlaşılmıştır. Bunun sonucu olarak verilen krediler muhasebe açısından takip edilememektedir.

Hazinece verilen teşvik kredileri ve geri dönüşleri Hazine Müsteşarlığınca izlenmemektedir: Bugüne kadar hangi aracı banka kanalıyla, hangi yatırımcılara ne şartlar da kredi verildiği bilgileri ve verilen bu kredilerin geri dönüşlerine ilişkin yeterli veriye ulaşılamamıştır. Dolayısıyla, Hazine kaynaklarından bugüne kadar verilen teşvik kredilerinin ne kadarının geri döndüğü, ne kadarının zamanında ödenmediği, Hazine Müsteşarlığınca bilinmemekte ve izlenmemektedir. Bunun yanında vadesi gelecek alacak tutarının projeksiyonu da yapılamamaktadır. 4749 Sayılı Kanun gereğince, Hazine alacaklarını yönetmekten Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan sorumludur. Teşvik kredilerinin düzenlendiği mevzuatları yürütmekle de aynı Bakan sorumlu tutulmuştur. Ayrıca, teşvik tedbirlerini hazırlamak, uygulamak, uygulamayı takip etmek ve değerlendirerek gerekli tedbirleri almak, Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğünün görevleri arasındadır. Her ne kadar, bu alacakların ilgili yatırımcılardan zamanında tahsil edilerek bütçeye gelir kaydedilmesi sorumluluğu aracı bankalara verilmiş ise de bu sorumluluk Hazinenin genel sorumluluğunu devretmesi anlamına

gelmemektedir. Nihayetinde bu bankalar, şirket statüsünde olup ayrı tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır.

Teşvik kredilerinin geri dönüşünün Başbakanlık Merkez Saymanlığına yapılması hatalı bir uygulamadır: Teşvik kredilerini veren ve muhasebeleştiren birimle, izleyen ve tahsil eden birim aynı teşkilat bünyesinde yer almalıdır. Bu açıdan teşvik kredilerinin geri dönüşlerinin Hazine İç Ödemeler birimine yapılmasının sağlanması için gerekli mevzuat değişikliğine gidilmelidir.

Teşvik kredilerinin izlenmesine yönelik yeterli denetim mekanizması işletilememiştir: Gerek bugüne kadar verilen teşvik kredilerinin geri dönüşleri konusunda, gerekse diğer konularda başta aracı bankalar olmak üzere ilgili birimler nezdinde Hazine Kontrolörleri derhal görevlendirilmeli ve düzenlenen raporlar doğrultusunda gerekli tedbirler alınmalıdır ifadeleri raporda yer aldı.

Hazine Müsteşarlığı tarafından konuya ilişkin yapılan açıklamada; yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Bakanlar Kurulu Kararları uyarınca bütçe kaynaklı kredilere ilişkin işlemler, bütçe gelir-gider hesaplarına kaydedilmektedir. Bu uygulama 15 yıldan beri bu şekilde yürütülmektedir. Sayıştay Raporu’nda bu hesaplama tek hesapta bulundurulması ve izlenmesi istendiği ifade edildi.

Borç stokunun artış eğilimi sürüyor

Merkezi yönetim toplam borç stoku 349 milyar 576 milyon YTL'ye yükseldi. İç borç stokunun yaşanan dalgalanmayla 12,87 seviyesine çıkan reel faiz yapısı tekrar yüzde 7,96 seviyesine geriledi.

Hazine Müsteşarlığı 2006 yılı finansman programı çerçevesinde 168,4 milyar YTL toplam borç servisi gerçekleştirmeyi planlamıştı.

Müsteşarlık yılın ilk dokuz ayında borç servisinden 16,7 milyar YTL'si ise dış borç servisinden oluştu.

Gerçekleşen 135.8 milyar YTL'lik borç servisinin, 41.8 milyar YTL'lik kısmı borçlanma dışı kaynaklardan karşılandı. Yıl sonuna kadar borçlanma dışı kaynak kapsamında yer alan faiz dışı fazla kaleminde hedef 30,2 iken bu ilk 9 ayda 32,8'e ulaştı.

Böylece borçlanma dışı kaynak

olarak faiz dışı fazla kalemi ile 32.8 milyar YTL kaynak sağlanmış oldu. Yine borçlanma dışı kaynak kapsamında yer alan özelleştirmeden de 8.5 milyar YTL elde edildi.

Merkezi yönetim bütçesi incelendiğinde yılın ilk dokuz ayında gelirler 128 milyar YTL olurken giderler 129 milyar YTL oldu. Merkezi yönetim bütçe dengesi 1 milyar 385 milyon YTL açık verdi. Merkezi yönetim faiz dışı dengesi ise 36 milyar 242 milyon YTL fazla verdi.

Ocak-Eylül döneminde piyasalardan yapılan iç borçlanmanın yüzde 69,7'si sabit faizli, yüzde 30,3'ü değişken faizli gerçekleşti. İç

borçlanmanın yüzde 99 TL cinsinden oluştu.

Piyasalardan yapılan iç borçlanmanın ağırlıklı ortalama vade yapısı, yılın başında 39,4 ay iken, finansal piyasalarda temmuz-ağustos döneminde yaşanan dalgalanma ile birlikte 16,6 aya düştü. Eylül ayı itibarıyla iç borçlanmanın ağırlıklı ortalama vade yapısı tekrar 28,2 aya yükseldi.

Türkiye 1999 yılından bu yana IMF'den 36 milyar 121 milyon dolar kaynak kullandı.

Bunun 32 milyar 639 milyon dolarlık bölümünü geri ödedi. bu kullanılan kaynaklar için Türkiye 1999 yılından bu yana IMF'e 4

milyar 809 milyon dolar faiz ödendi.

Türkiye merkezi yönetim olarak 2007 yılında 17.2 milyar dolar dış borç ödeyecek. Bunun 12.6 milyar doları anapara 4.5 milyar doları ise faiz ödemesi olacak.

Toplam borç stoku

Merkezi yönetim toplam borç stoku eylül ayı itibariyle 349 milyar 576 milyon YTL oldu.

Aynı dönem itibariyle toplam iç borç stoku 250 milyar 869 milyon

YTL olurken, dış borç stoku, 98 milyar 707 milyon YTL olarak gerçekleşti. Kamu net borç stoku ise 2006 yılı ikinci çeyreği itibariyle net 261 milyar 774 milyon YTL olurken, brüt stok 367 milyar 212 milyon YTL düzeyine yükseldi.

Uluslararası Para Fonu Kullanımları ve Geri Ödemeleri

Milyon ABD Doları ⁽¹⁾	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 Ocak-Eylül	Toplam
I. Kullanım ⁽²⁾	800	3.416	11.184	13.494	1.770	1.233	2.381	1.844	36.121
II. Borç Servisi ⁽³⁾	300	137	1.517	7.535	2.769	5.910	8.448	6.023	32.639
Anapara	288	85	1.091	6.682	1.819	4.905	7.528	5.431	27.830
Faiz	11	52	426	853	949	1.005	920	592	4.809
III. Net Kullanım (I-II)	500	3.278	9.667	5.960	-998	-4.677	-6.067	-4.179	3.482
Faiz Hariç Net Kullanım	511	3.330	10.093	6.813	-49	-3.672	-5.147	-3.587	8.292

(1) Dönem sonu (29.09.2006) kurları itibariyle.

(2) 29.09.2006 tarihinde 1 SDR= 1,47637 ABD Doları olarak alınmıştır

(3) Hazine Müsteşarlığı ve TCMB toplamını içermektedir

İç Borç Stokunun Yıllık Bileşik Reel Faizi (%)*

	2003	2004	2005	2006							
				Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos
Toplam İç Borç Stoku	11,91	9,49	7,96	8,01	7,95	8,10	7,57	8,21	12,87	10,91	7,96
Kamu	6,53	7,50	5,61	6,67	6,72	6,79	5,89	8,52	12,29	9,24	5,53
TL	7,66	9,01	6,35	7,35	7,39	7,16	6,17	7,48	7,90	7,32	6,39
Döviz Cinsi/Endeksli	1,50	-2,60	-2,08	-1,16	-1,18	2,49	2,71	18,67	54,41	30,44	-5,37
Piyasa	16,45	10,66	9,02	8,60	8,49	8,67	8,30	8,07	13,13	11,63	8,61
TL	22,35	14,55	10,55	10,56	10,52	10,29	9,49	8,26	8,48	7,94	8,28
Döviz Cinsi/Endeksli	-0,04	-4,59	2,24	-0,10	-0,78	1,25	2,40	7,31	33,49	29,27	10,28
Enflasyon Beklentisi(**)	13,90	8,70	5,80	5,50	5,50	5,40	5,47	5,83	7,48	8,07	7,94

(*) Geçici

(**) TCMB tarafından yapılan "Gelecek 12Aylık TÜFE Beklentisi Anketi" verileri esas alınmıştır

Borç Stoku
Merkezi Yönetim Toplam Borç Stokunun Döviz - Faiz Yapısı*

Merkezi Yönetim	Milyon YTL			Milyon Dolar			%		
	2004	2005	Eylül 2006	2004	2005	Eylül 2006	2004	2005	Eylül 2006
Toplam Borç Stoku	316.528	331.520	349.576	235.846	247.071	233.502	100,0	100,0	1000,0
Sabit	170.279	166.097	187.311	128.875	123.787	125.116	53,8	50,1	53,6
Değişken	146.249	165.422	162.265	1008.971	123.284	108.386	46,2	49,9	46,4
	185.020	206.852	215.070	137.859	154.160	143.658	58,5	62,4	61,5
TL	94.930	101.444	110.836	70.733	75.603	74.034	30,0	30,6	31,7
Sabit	90.090	105.408	104.234	67.126	78.557	69.624	28,5	31,8	29,8
Değişken	131.508	124.667	134.506	97.987	92.911	89.845	41,5	37,6	38,5
Döviz Cinsi	122.067	119.098	132.706	90.952	88.760	88.642	38,6	35,9	38,0
Sabit	75.349	64.653	76.475	56.142	48.184	51.082	23,8	19,5	21,9
Değişken	46.718	54.445	56.231	34.810	40.576	37.560	14,8	16,4	16,1
Döviz Endeksli	9.441	5.570	1.800	7.035	4.151	1.203	3,0	1,7	0,5
Sabit	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Değişken	9.441	5.570	1.800	7.035	4.151	1.203	3,0	1,7	0,5
Toplam İç Borç Stoku	224.483	244.782	250.869	167.262	182.428	167.570	100,0	100,0	100,0
Sabit	115.572	111.061	120.092	86.113	82.770	80.216	51,5	45,4	47,9
Değişken	108.911	133.720	130.777	81.150	99.658	87.354	48,5	54,6	52,1
TL	185.020	206.852	215.070	137.859	154.160	143.658	82,4	84,5	85,7
Sabit	94.930	101.444	110.836	70.733	75.603	74.034	42,3	41,4	44,2
Değişken	90.090	105.408	104.234	67.126	78.557	69.624	40,1	43,1	41,5
Döviz Cinsi	30,021	32.360	33.999	22.369	24.117	22.710	13,4	13,2	13,6
Sabit	20.642	9.617	9.256	15.380	7.167	6.183	9,2	3,9	3,7
Değişken	9.380	22.743	24.743	6.989	16.950	16.527	4,2	9,3	9,9
Döviz Endeksi	9.441	5.570	1.800	7.035	4.151	1.203	4,2	2,3	0,7
Sabit	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Değişken	9.441	5.570	1.800	7.035	4.151	1.203	4,2	2,3	0,7
Dış Borç Stoku	92.046	86.738	98.707	68.583	64.643	65.932	100,0	100,0	100,0

(*) Geçici)

Merkez Bankası:

Enflasyon bir buçuk yıl sonra hedefe ulaşacak

Merkez Bankasına göre 2006 yılı sonunda enflasyon 9,2 ile 10,6 aralığında gerçekleşecek. Sıkı para politikasının etkisini 2007 yılı içerisinde göstereceği ve 2008 yılının ilk çeyreği sonunda enflasyonun 1,7 ile 5,2 aralığına geleceği tahmini yapıldı.

Merkez Bankası enflasyon hedeflemesi politikası çerçevesinde gelişmeleri ve beklentileri değerlendirdi. Merkez Bankası tarafından yapılan değerlendirmede enflasyon hedeflerindeki sapmanın nedenleri anlatılarak, hedefe 2008 yılının sonlarına doğru ulaşılabileceği ifade edildi.

Yapılan değerlendirme de; enflasyonun orta vadede tekrar hedefe yakınsayabilmesi için sıkı para politikasının bir süre daha sürdürülmesi gerektiğine işaret edildi. Güncellenen tahminlere göre, 2006 yılı sonunda enflasyonun yüzde 70 olasılıkla yüzde 9,2 ile 10,6 aralığında gerçekleşeceği öngörüldü. Para politikasının mevcut sıkı durusunun 2007 yılının son

çeyreğinin başına kadar korunduğu ve sonrasında ölçülü bir faiz indirimine gidildiği bir senaryoya göre enflasyon oranının 2008 yılının ilk çeyreği sonunda yüzde 1,7 ile yüzde 5,2 aralığında gerçekleşeceği ve enflasyonun bir buçuk yıllık bir zaman diliminde hedefe yakınsayacağı tahmin edildi.

Anılan faiz patikasının mevcut bilgi setine dayanarak oluşturulan bir politika çerçevesini ifade ettiği ve enflasyon görünümüne dair her türlü yeni bilginin bu patikayı değiştirebileceği belirtildi.

Enflasyon görünümüne ilişkin birinci risk olarak, iç talepteki yavaşlamanın öngörülen düzeyin altında gerçekleşme olasılığı gösterildi. Kamu harcamalarındaki artışın hız

lanması veya para politikasının ekonomik faaliyet üzerindeki etkisinin öngörülenden daha geç ortaya çıkması bu riskin gerçekleşmesine neden olabilecektir.

İkinci önemli risk unsuru olarak, küresel piyasalarda yaşanabilecek dalgalanmalar gösterildi. Uluslararası likidite koşulları, mali piyasalar ve risk iştahı üzerinde etkili olmaya devam ettiği vurgulandı. Hali hazırda gelişmiş ülkelerde enflasyona ilişkin kaygılar yerini soğuma kaygılarına bırakmış gibi görünse de, her iki durum da gelişmekte olan ülkelere fon çıkışına yol açabilecek ve bekleyişleri etkilediği takdirde para politikası tepkisi gerektirebilecektir. Bu noktada, Merkez Bankası'nın, Haziran ayı içinde alınan tedbirler çerçeve-

sinde mali piyasalarda oluşabilecek geçici ani dalgalanmalara karşı kullanabileceği esnek bir politika aracı tasarlamış olduğu vurgulandı.

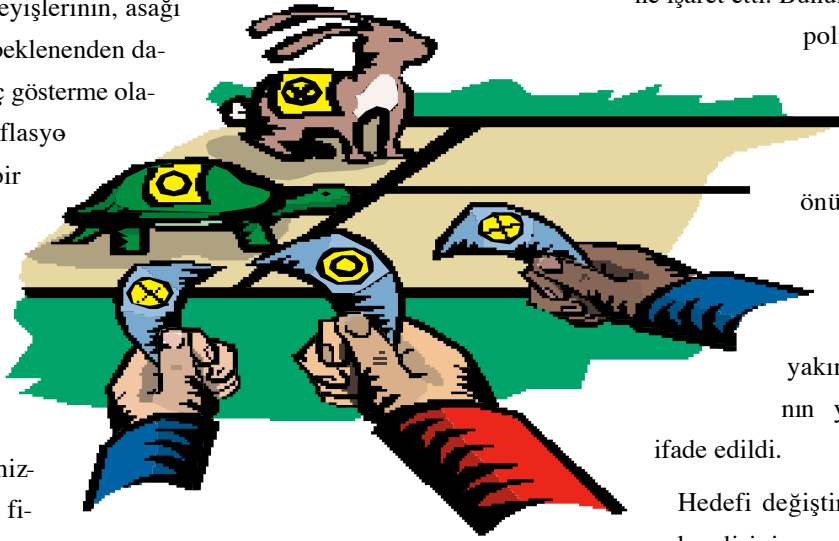
Enflasyon hedeflemesi politikasında sert dalgalanmalar yaşanması durumunda Merkez Bankası para politikasını daha da sıkılaştırarak, faiz artırım silahını kullanacak.

Üçüncü risk olarak, enflasyonun ve enflasyon beklentilerinin, aşağı inme konusunda beklenenden daha güçlü bir direnç gösterme olasılığı yer aldı. Enflasyonu oldukça kısa bir süre içinde yüzde 10 düzeylerinden yüzde 4 düzeyine indirme hedefi göz önüne alınarak, hizmet sektöründeki fiyat artışlarının önemli bir risk unsuru olduğu vurgulandı.

Hizmet sektöründe verimlilik artışları düşük olduğundan, bu sektörde enflasyonun daha yüksek olması normal bir durum olarak görüldü. Ancak, bu etkinin de ötesinde, hizmet fiyatlarının büyük oranda geçmişe yönelik olarak ayarlanmasından kaynaklanan ve enflasyonda hızlı düşüşün öngörüldüğü dönemlerde ortaya çıkabilen ek bir risk bulunmaktadır.

2007 yılı sonunda hedefe ulaşabilmesi için mal grubu enflasyonunun yüzde 2'lere yakın bir düzeyde gerçekleşmesi gerektiği ifade edildi.

Sıkı para politikasının mevcut temkinli duruşunun talebi yavaşlatacağı ve 2008 yılının birinci çeyreğinin sonunda enflasyonun hedefe yakınsayacağı tahmin edilmekte. Son dönemde ortaya çıkan arz yönlü şokların birikimli etkileri enflasyonu yüksek düzeylerde tutmasına rağmen, politika tedbirlerinin enflasyon beklentilerinde-

ki bozulmayı durdurma konusunda etkili olduğu ifade edildi. Ancak, Merkez Bankası enflasyonun tahminlerden daha yukarıda gerçekleşmesine yol açabilecek önemli risk unsurları bulunduğunu açıkladı. Söz konusu risklerin gerçekleşmesi, para politikasının sıkılaştırılmasına yol açabilecek. Bu doğrultuda, önümüzdeki dönemde para politikasının olumsuz haberlere karşı daha duyarlı olacağı bir duruş sergilenecek.

Bu çerçevede, 2007 yılı enflasyon hedefi yüzde 4 olarak korundu. Mayıs ve Haziran aylarında mali piyasalarda yaşanan dalgalanmalar

enflasyon görünümü açısından önemli bir dışsal şok niteliğinde olduğu saptaması yapıldı. Benzer şoklar yasayan bir çok ülke de enflasyon hedeflerini değiştirme yoluna gidildiği ifade edildi.

Merkez Bankası ana senaryo altında oluşturduğu tahminlerine göre, enflasyonun hedefe yakınsama süresinin bir buçuk yılı bulabileceğine işaret etti. Bununla birlikte para politikasına ilişkin

kararlı ve temkinli duruş göz önüne alındığında, enflasyonun 2007 yılı sonunda hedefe yakın olma olasılığının yüksek olduğu ifade edildi.

Hedefi değiştirmenin bizatihi kendisinin, enflasyon beklentilerini ve fiyatlama davranışlarını olumsuz etkileme potansiyeli taşıdığı ve bundan sonra verilecek taahhütlerin güvenilirliğini azaltabileceği ifade edildi.

Yüksek faiz dışı bütçe fazlası, son yıllarda enflasyonla mücadele konusunda elde edilen kazanımlarda önemli bir rol oynadığı vurgulandı. Bu kazanımların korunması ve daha da ileri götürülmesi için Avrupa Birliği'ne uyum ve yakınsama sürecinin devamlılığı ve mali disiplinin kalitesini artıracak olan yapısal reformların kesintiye uğramadan sürdürülmesi kritik önem taşıdığı görüşü açıklamada yer aldı.

Kayıtdışı İstihdamla Mücadele Projesi

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, kayıtdışı istihdamı azaltmak amacıyla Kayıtdışı İstihdamla Mücadele (KADİM) projesi hazırladı. Kayıtdışı istihdam yüzünden devletin yıllık kaybının 17 milyar YTL olduğu hesaplandı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan proje, Türkiye’de kayıt dışı istihdama ve yabancı kaçak işçi istihdamına neden olan faktörlerin ortadan kaldırılarak kayıtlı istihdama geçişe katkıda bulunmayı hedeflemekte.

Proje kapsamında denetimin etkin, caydırıcı olarak uygulanması, bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri, mevzuat değişikliklerinin yapılması ve bürokratik engellerin kaldırılması başlıkları altında dört adet faaliyet sürdürülecek. Bu faaliyetler ile kayıt dışı çalışanların kayıt altına alınması ve yabancı kaçak işçiliğinin en az seviyeye indirilmesi hedeflenmekte. Proje kapsamında hazırlanan raporda, ülkemizde kayıt dışı ekonominin GSMH’nin yüzde 50’sinden fazla olduğu tahmini yapıldı.

Kayıt dışı ekonominin en önemli nedenleri şu şekilde sıralandı:

- Mali ve ekonomik nedenler; enf-

lasyon, gelir dağılımının dengesizliği ve yoksulluk, vergi yapısı ve vergi oranlarının yüksekliği, defter tutma hadleri,

- Hukuki nedenler; yasaların basit ve açık olmaması, sık değişikliğe uğraması cezaların caydırıcı olmaması, takip edilemeyen kamu alacakları, hukuki boşluklar, istisna ve muafiyetler ve vatandaşların yasalara güveninin azalması,
- İdari nedenler; vergi idaresinin organik yapısı, teknik yapı, personel yapısı ve denetim mekanizması,
- Sosyal nedenler; vergi ahlakı, mükellef psikolojisi ve tarihsel nedenler,

Olarak yer aldı.

Kayıt Dışı İstihdamın Önde Gelen Nedenleri

- İşçi maliyetlerinin yüksek olması (İstihdam vergileri)
- Bürokratik işlemlerin fazlalığı

- Etkin denetimin gerçekleştirilememesi
- Tarafların bilgilendirme ve bilinçlendirilme konularındaki eksikliği
- Sosyal güvenlik hizmetlerinin yeterince cazip görünmemesi
- İşsizlik oranının yüksekliği ve istihdamın katma değerinin düşük ve işgücünün eğitimsiz olması
- Kamu kurumları arasındaki koordinasyon ve işbirliği eksikliği
- Çalışma ilişkilerinde meydana gelen değişimler
- Sosyal güvenlik sisteminden kaynaklanan nedenler
- Gelir dağılımındaki adaletsizlik, yoksulluk ve işsizlik

Olarak belirlendi.

Kayıtdışı istihdama neden olan unsurlar ayrı ayrı saptanarak, buna ilişkin çözüm önerileri hazırlandı.

Raporda, ülkemizdeki kayıt dışı istihdamın niceliği konusunda en

kapsamlı araştırmanın Türkiye İstatistik Kurumu Hane Halkı İş Gücü Anketlerinde yer aldığı belirtilmiştir. TÜİK'in 2006 HHİA Nisan dönemi (Mart-Nisan-Mayıs) sonuçlarına göre; SSK'ya kayıtlı olarak çalışması gereken (2.524.000 ücretlidir) 3.861.000 kişi, Bağ-Kur'a kayıtlı olarak çalışması gereken 3.757.000 kişi, ücretsiz aile işçisi sayılan 3.037.000 kişi olmak üzere toplam 10.655.000 kişi kayıt dışı çalışmakta olduğu vurgulanmıştır.

Kayıt dışı olarak çalışanların kayıt altına alınması halinde Devletin yaklaşık 17 milyar YTL brüt gelir elde edilebileceği değerlendirilmiştir.

Mevcut sosyal, ekonomik, yasal ve idari yapı çerçevesinde kayıtdışı çalıştığı tahmin edilen 2.524.000 ücretlinin kayıt altına alınması halinde yıllık asgari 8.017,3 milyon YTL prim ve vergi geliri elde edilebilecek. Bu kişilere verilecek sağlık hizmeti giderleri ise yıllık ortalama 3.232,6 milyon YTL düzeyinde gerçekleşecek. Bu hesaplarla 2.524.000 ücretlinin kayıt altına alınması halinde elde edilecek net gelir ise asgari 4.784,7 milyon YTL olacaktır.

Bağ-Kur kapsamında sigortalı olarak çalışması gerektiği halde kayıt dışı çalışan 3.757.000 kişinin kayıt altına alınması halinde elde edilebilecek yıllık brüt prim gelirinin asgari 8.996,4 milyon YTL olacağı öngörülmektedir. Kayıt altına alınan ilave sigortalıların yaratacağı sağlık sigortası gideri ise yıllık ortalama 4.178,4 milyon YTL ve net prim gelirinin ise asgari 4.818 milyon YTL olacağı değerlendirilmektedir.

İstihdam üzerindeki mali yüklerin

azaltılmasının kayıt dışı istihdamla mücadeleyi destekleyeceği varsayılmakla birlikte; bu türden uygulamaların Devletin bazı gelirlerinde ciddi azalışlar yaratacağı ve sosyal güvenlik kurumlarının mali durumlarını kısa vadede olumsuz etkileyeceği de gözden kaçırılmaması gereken oldukça önemli bir konudur.

Planlanan proje faaliyetlerinde kısa vadede birinci öncelikli hedef; yabancı kaçak işçi istihdamının önlenmesi olacaktır. Yabancı kaçak işçilerin boşalttığı pozisyonlar yerli emek tarafından doldurulacağından, kendi işsiz vatandaşlarımıza yeni istihdam yaratılmış olacaktır.

Bir kişiye istihdam yaratmak için ortalama 115.000 YTL (79,3 bin dolar)'lık sabit

sermaye yatırımı yapılması gerekmektedir. Toplam sayısı çok daha yüksek olduğu tahmin edilmekle birlikte, asgari 100.000 kişilik yabancı kaçak işçi istihdamının Proje sonucunda önlenmesi ve bu pozisyonların en az yarısının (50.000 kişi) yerli işgücü tarafından doldurulması halinde; yaklaşık 5,7 milyar YTL'lik sabit sermaye yatırımı yapılması ile eşdeğer ulusal ekonomik yarar elde edilmiş olacaktır.

Projenin uygulanması sonucu;

- Kayıt dışı olmakla beraber aynı zamanda kanun dışı olarak da çalıştırılan/çalışan yabancı kaçak işçi oranı mümkün olan en düşük seviyeye indirilecektir.
- Yabancı kaçak işçi çalıştırılmasının sanayi, madencilik, turizm, inşaat, ticaret, hizmetler ve diğer sektörlerinde yarattığı haksız rekabet giderilecektir.

- Kayıt dışı istihdam edilenlerin, proje süresi sonunda (24 ay) kayıt altına alınması sağlanacaktır.
- Kayıt dışı istihdamı teşvik eden mali, hukuki, idari ve sosyal nedenlerin tespiti ile bu nedenlerin giderilmesi hususunda; kamu yönetimi, sosyal taraflar ve kayıt dışı istihdamla mücadelede kurumsal sorumluluğu üstlenmiş bulunan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında hareket birlikteliği sağlanacaktır.
- Kayıt dışı istihdamın ekonominin genel dengeleri üzerindeki olumsuz etkileri konusunda kamuoyu yaratılacak, gelecek nesillerin kayıt dışı ekonomi konusunda bilinçlendirilmesi sağlanacaktır.
- Kayıt altında çalışanların sosyal güvenliklerinin ön plana çıkarılması sağlanacaktır.

Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele (KADİM) Projesi; Kayıt dışı istihdamla mücadelenin halkın, kamu yönetiminin ve sosyal tarafların birlikteliği ile etkin bir şekilde yürütülebileceği ve konunun topyekun ülke ekonomisini ve sosyal hayatını etkileyeceği değerlendirilerek hazırlandı.

Ülkemizde kayıt dışı istihdamla mücadele için öncelikler belirlenmiştir. Önceliklere göre uygun politikalar karma olarak uygulanacaktır. Kayıt dışı istihdamla mücadelede toplumsal uzlaşma ve hareket birlikteliğinin belirleyici rolüne uygun bir uygulama stratejisi geliştirildi. Proje aşamaları dikkatle izlenecek, yenileme ihtiyacı olan alanlara etkili değişiklikler getirilecektir.

Küreselleşme gelir adaletsizliğini artırıyor mu?

Yapılan çeşitli çalışmalar, bir çok ülkede küreselleşmenin geniş işçi kesimlerini işsiz bıraktığını ve şirketlerin iflasa sürüklenmesine sebep oluyor.

1993-1995 yıllarında ABD’de Clinton yönetimi sırasında Ekonomi Danışmanları Konseyi üyeliğinde bulunan, 1997-2000 döneminde Dünya Bankasında Kıdemli Başkan Yardımcılığı görevini yürüten ve 2001 yılında Nobel Ekonomi Ödülünü kazanan Joseph Stiglitz 8 Eylül 2006 tarihli Financial Times gazetesinde yayınlanmış olan “Fakir İnsanların Zengin Ülkeleri Olduk” başlıklı yazısında, “küreselleşme”nin yol açtığı olumsuz sonuçların bugün, herzamankinden daha belirgin hale geldiğini ileri sürerek, iyi şeylerin yanısıra terörizm dahil kötü şeylerin de sınırları kolaylıkla aşabildiğini vurgulamaktadır. Stiglitz yazısında, adil olmayan küresel ticaret rejiminin ekonomik kalkın-

mayı kösteklediğini, istikrarsız bir küresel finansal sistem içersinde fakir ülkelerin, kendilerini altından kalkılması neredeyse olanaksız büyüklükte bir borç yükü altına girmiş durumda bulduklarını belirtiyor. Stiglitz’e göre sermayenin zengin ülkelerden fakir ülkelere akması gerekirken tersi oluyor ve fakirlerden zenginlere akıyor.

ABD Merkez Bankası (FED) başkanı Ben Bernanke de, Kansas Eyalet FED’i tarafından Jackson Hole’de düzenlenen yıllık ekonomik sempozyumda yaptığı konuşmada; küreselleşmenin üretim kalıplarında yol açtığı değişikliklerin, bu değişiklikler dünya genelinde daha yüksek verimlilik ve hasıla düzeylerini olanaklı kılrsa da, bazı işçilerin ve şirketlerin yaşam ko-

şullarını tehdit ettiğini belirterek, ekonomik alanda biraraya gelmelerden, küreselleşmeden kaynaklanan faydaların yeterli ölçüde geniş bir kesim tarafından paylaşılmasının sağlanması ihtiyacına temas etmektedir.⁽¹⁾

Gerçekten küreselleşme bir çok ülkede geniş işçi kesimlerini işsiz bırakıyor ve şirketleri iflas ettiriyor. Örneğin bu yıla kadar dünyanın en fazla sayıda oto üreten şirketi olan Amerikan General Motors Şirketi (GM) ciddi bir iflas riski ile karşı karşıya kaldı ve bu durumdan kurtulmak için şirket, tarihindeki en dramatik küçülme kararını alarak bu yıl sonuna kadar 30 000 işçisinin işine son vermeyi kararlaştırdı. GM’in yakın bir zamana kadar iştiraki ve Amerikanın en büyük oto-

mobil parçası üreticisi olan Delphi Şirketi de 31 000 işçisinden 9 000'inin işine son vermeyi kararlaştırdı.⁽²⁾ Ford Şirketinin durumu da daha iyi gözüküyor. Haziran ayı itibarıyla Ford Şirketinin kredi borçlarını geri ödeyememe durumuna düşmesi riskine karşı beş yıllık bir süre için koruma sağlayan sigorta poliçelerinin yıllık maliyeti yüzde 9.39'a yükseldi. Bu rakam GM için yüzde 9.28 idi. Rating Kurumları bu iki şirketin borç ödeme derecelerini, bu şirketlerin gidererek daralan piyasa paylarını ve ağır sağlık harcamaları ve işçilik giderlerini dikkate alarak, geçen yıl "junk" – şirketin çıkardığı bonoların ancak çöpe atılan kağıt kadar değeri olduğu - seviyesine düşürmüşlerdi. Zira GM ve Ford tarafından üretilen her bir aracın bir Japon aracına göre yaklaşık 1 000 Dolar düzeyinde maliyet dezavantajı var ve bu nedenle GM'in ABD'deki toplam pazar payı onlarca yıldır ilk kez yüzde 26.5'e kadar gerilemiş durumda, 90'lı yıllarda yaklaşık yüzde 25 olan Ford'un payı ise yüzde 17.5'e düşmüş durumda.⁽³⁾

Bu gelişmeler küreselleşmeden kaynaklanıyor. Ama küreselleşme gelişmiş ülkelere sadece çalışanların bazılarının işlerini kaybetmelerine yol açmıyor, onların ücret düzeylerini de baskı altına alıyor. Almanya'da şirketler aksi halde fabrikalarını Doğu Avrupa ülkelerine taşımak zorunda kalacakları teh-

didini ileri sürerek işçilerini ücret indirimlerine veya aynı ücret ile daha çok çalışmaya ikna ediyorlar. Amerika'da çalışanların milli gelirden aldığı pay 80'li yıllardan bu yana en düşük düzeyine inerken, karların payı giderek yükseliyor. ABD'nde şirketler ulusal gelirden aldıkları payı, 2001 yılı ortalarında ki yüzde 7 düzeyinden, bu yıl yüzde 13'e yükselttiler. Sanayileşmiş 7 ülke genelinde ise şirket karlarının toplam hasıla içindeki payı 2006 yılında yüzde 15'in üzerine çıkmış bulunuyor. G 10 ülkelerinde ise 1975 yılında yüzde 63'e yakın olan ücret gelirlerinin ulusal gelir içindeki ortalama payı, 2006 yılında yüzde 59'un altına düşmüş bulunuyor.⁽⁴⁾

Ulusal gelirin işçi sınıfından sermaye sahiplerine doğru akacak şekilde yeniden dağıtımı sürecine girmesi, diğer bir çok ekonomik gelişmede olduğu gibi, Çin, Hindistan ve diğer yeni yükselen ekonomilerin dünya piyasalarına etkin biçimde girmesi ile izah edilebilir.

Küreselleşme, birkaç önemli nedenle, şirket karlarının, diğer bir ifade ile faiz dahil sermaye sahiplerinin ulusal gelirden aldıkları payın, görece olarak işçi ücret düzeylerinden daha hızlı yükselmesine yol açmış bulunuyor. Bu nedenlerden birincisi, çağrı hizmetleri, software, bilişim teknolojisi, tıbbi tanı, hukuk, muhasebe vb. bazı alanlarda şirketlerce hizmet tedarikinin

ücret düzeylerinin düşük olduğu ülkelere kaydırılması; ikincisi, söz konusu avantajdan yararlanmış olmasalar dahi, işverenlerin üretimlerini diğer ülkelere kaydırma alanında yeni olanaklara sahip olmalarının, zengin ülkelerde işçi kesiminin pazarlık gücünü azaltmış olması; bir diğer önemli neden ise artan göçün, göç alan ülkelere hazır gıda, tarım ve inşaat sektörlerinde ücret düzeylerini aşağıya çekmesi.

Gelişmiş ülkelere çalışan kesim en çok, işlerini o işi daha ucuza yerine getirmeye hazır yabancı işçilere kaptırmaktan endişe duyuyorlar. Ancak bu konuda esas tehdidi, işsiz kalınması değil, ücretlerin düşmesi oluşturuyor.

Uzun dönemde işçi ücretlerinde meydana gelen reel artışlar, verimlilik düzeylerindeki ortalama artışlarla başabaş gitme eğilimi taşırlar. Fakat son on yıllık dönemde gelişmiş ülkelere reel işçi ücretleri, verimlilik düzeylerindeki yükselmeye göre çok daha yavaş artmıştır. Bu dönemde gelir dağılımının ortalarında yer alan tipik bir Amerikan işçisinin reel haftalık geliri yüzde 4 oranında gerilerken, aynı dönemde işçi verimliliği yüzde 15 oranında yükselmiştir. Sağlık ve emeklilik katkılarındaki artışlar dikkate alındığında toplam reel ücret ve yan ödeme toplamındaki artış sadece yüzde 1.5 olmuştur. Son dokuz yıllık dönemde ülkemizde de benzer bir süreç yaşanmıştır.

Özel imalat sanayiinde 1997 yılı bazına göre, 1997-2005 döneminde üretkenlik yüzde 53.2 oranında yükselirken, Dolar bazında birim ücret endeksi sadece yüzde 8.3 oranında bir artış göstermiştir.⁽⁵⁾ Reel efektif döviz kurundaki önemli yükselmeye rağmen ihracat hacminin biraz yavaşlamış olmakla beraber büyümesini sürdürmesinde, verimlilik artışı sonucu işçilik reel maliyetlerinde meydana gelen bu gerilemenin önemli katkısı olmuştur.

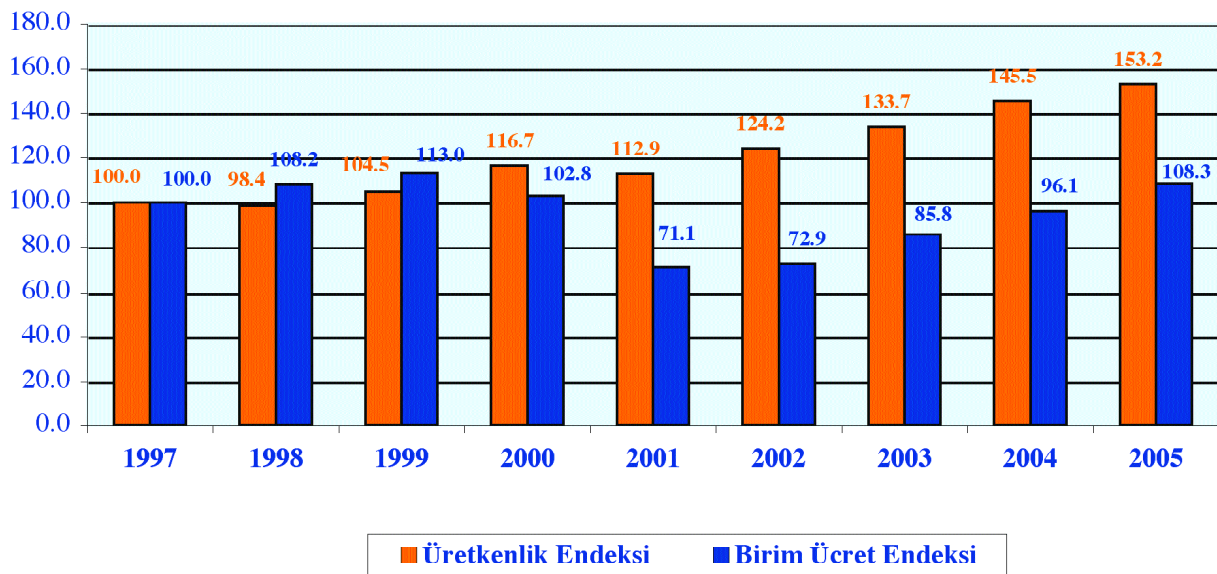
Ortalama kişi başına gelir makul bir hızla yükseldiği halde işçi kesiminin önemli bir bölümünün reel gelir düzeyinin görece olarak gerilemesinde başlıca iki etken rol oynuyor. Birincisi ulusal gelirin daha büyük bir bölümünün kar olarak

sermaye sahiplerine gitmesi, diğeri ise ücret geliri elde edenler içinde, yüksek ücret geliri elde edenlerin, toplam ücret gelirleri içindeki payının yükselmesi. Örneğin ABD - 'nde en yüksek ücret alan yüzde 1'lik grubun toplam ücret gelirleri içindeki payı 1980 yılındaki yüzde 8 düzeyinden, günümüzde yüzde 16'ya yükselmiş durumda.

19 ncü Yüzyılın ve iktisat teorisi tarihinin önde gelen ekonomistlerinden olan Adam Smith, üretim süreci içersinde uzmanlaşmanın getirdiği faydayı bilimsel bir şekilde açıklarken, diğ er ünlü ekonomi teorisyeni David Ricardo da, mukayeseli (görel i) avantaja sahip oldukları ürünlerin üretiminde uzmanlaş an ülkelerin, ürettikleri ürünleri aralarında alıp, satmaları

suretiyle, ticarete taraf olan tüm ülkelerin daha müreffeh bir hale gelecekleri şeklindeki meşhur teoriyi iktisat bilimine kazandırmıştır. Gelişmiş ekonomiler sermaye mallarına ve vasıflı işgücüne, gelişmekte olanlar ise yüz milyonlarla ifade edilen vasıfsız işgücüne sahip olduklarına göre, ekonomik teori gelişmiş ülkelerin vasıflı işgücü gerektiren sermaye-yoğun ürünler, gelişmekte olanların ise düşük teknoloji gerektiren ürünlerin üretiminde uzmanlaşmasını, yoğunlaşmasını öngörmektedir. Teori uyarınca, düşük fiyatlı ithal mallarının girişinin gelişmiş ülkelerde az vasıflı işçilerin ücretini düşürmesine karşılık, işçi kesimi bir bütün olarak bu uluslar arası düzeydeki uzmanlaşmadan ve ticaretten daha karlı çıkacaktır.

Özel İmalat Sanayiinde Üretkenlik ve Birim Ücret Endeksleri
(1997 = 100)

Ancak yukarıda da belirtildiği üzere vasat bir işçi gözlemlenen bu ekonomik gelişmeden, yükselen toplumsal refah düzeyinden makul bir pay alamıyor. Harvard Üniversitesi profesörlerinden Richard Freeman yukarıda anlatılan geleneksel teorinin günümüz koşullarında birkaç nedenle revizyona tabi tutulması gerektiğini ileri sürüyor.⁽⁴⁾ Birincisi yeni yükselen ekonomilerde emek piyasasına giren gözcü boyuttaki emek gücü, emeğin ve sermayenin gelir düzeyini doğrudan belirleyen küresel sermaye-emek oranını, işçi kesiminin aleyhine değiştirdi. Çin, Hindistan ve diğer yeni yükselen ekonomilerin piyasa kapitalizmi içine girmeleri küresel işgücü arzını 1.5 milyar kişiden 3 milyar kişiye yükseltti Sermaye stoku fazla değişmezken, devasa boyuttaki bu emek arzı artışı küresel sermaye-emek rasyosunu düşürdü, Bu durum ise ekonomik teorinin öngördüğü doğrultuda emeğin görece yatırıncı düşürürken, sermayenin küresel düzeydeki nemasını yükseltti. Geleneksel teoride revizyon ihtiyacı doğuran bir diğer neden ise yeni yükselen ekonomilerdeki insani yetenek, maharet düzeyinin yükselmesi. Yakın geçmiş dönemde Çin ve Hindistan gibi ülkeler eği-

tim alanında çok kapsamlı yatırımlar gerçekleştirdiler. Örneğin günümüzde Çin ve Hindistan'da üniversitelerden her yıl 1.2 milyon mühendis ve bilim adamı mezun oluyor. On yıl öncesine göre üç katı artış göstermiş olan bu sayı, Amerika, Avrupa Birliği ve Japonya'da üniversitelerin verdiği aynı kategorideki mezun sayısına eşit düzeyde.

Profesör Richard Freeman'a göre teorinin revize edilmesini gerektiren bir diğer husus ta onun, zengin ülkelerin ileri teknoloji, gelişmekte olanların ise düşük teknoloji ürünler üretecekleri şeklindeki öngörüsü. Ancak artık gelişmiş ülkeler ileri teknoloji sermayesi ve know-how'ı üzerinde bugüne kadar sahip oldukları tekel gücünü büyük ölçüde yitirmiş durumdadır. OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) 2004 yılından itibaren Çin'in bilişim teknolojisi ürünleri ihracatında ABD'nin önüne geçtiğini belirtiyor.

Günümüzde küreselleşme artık sadece mavi yakalı fabrika işçilerini değil, "outsourcing" – hizmet tedarikinin dış ülkelere kaydırılması – yoluyla beyaz yakalı büro çalışanlarını ve meslek sahiplerini de yakından etkiliyor. Artık sadece çağrı

merkezi ve bilgi işleme - data processing - hizmetleri değil, software programlama, tıbbi tanı koyma, mühendislik tasarımı, hukuk, muhasebe, finans ve yönetim danışmanlığı gibi hizmetler de düşük ücret düzeylerinin geçerli olduğu yeni yükselen ekonomilerden "outsourcing" yoluyla temin edilebiliyor. Çanlar artık bu meslek grubundaki insanlar için de çalışıyor.

Görüldüğü gibi bugüne kadar emek gücü arz edenler için görece olarak yüksek ücret düzeylerinin geçerli olduğu gelişmiş ülkelerde emeğin neması başta vasıfsız ve az vasıflı kişilerininki olmak üzere düşerken, piyasa kapitalizmine giren yeni yükselen ekonomilerde emek sahipleri, ister kırsal kesimden gelmiş vasıfsız ve az vasıflı kişiler olsun, ister eğitimli kişiler olsun görece olarak daha yüksek gelir elde etmeye başladılar. Boğaz tokluğuna olsa da Çin ve Hindistan gibi ülkelerde insanlar eskiye göre daha az açık durumdadır.

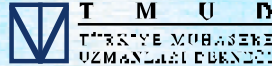
Dolayısıyla salt işçi kesimi dikkate alındığında küresel bazda gelir dağılımının daha adil hale geldiği, ancak hem gelişmiş hem yeni yükselen ekonomilerde yine bu kesim için gelir adaletsizliğinin arttığı ifade edilebilir.

-
- (1) www.KansasCityFed.org
 - (2) Financial Times, Haziran 26 2006, S.20.
 - (3) Financial Times, Haziran 23 2006, S.1.
 - (4) The Economist, Eylül 16-22, S. 60+16.
 - (5) TÜRMOB Ekonomik Rapor 2005, S. 109.

"Dünya Geneline Ekonomik Büyüme ve İstikrarın Sağlanması için Muhasebe Mesleği"

XVII. DÜNYA MUHASEBE KONGRESİ

International Federation
of Accountants

Official Sponsor

Official Sponsors

Deloitte Grant Thornton RSM International

Official Sponsors

Official Sponsors

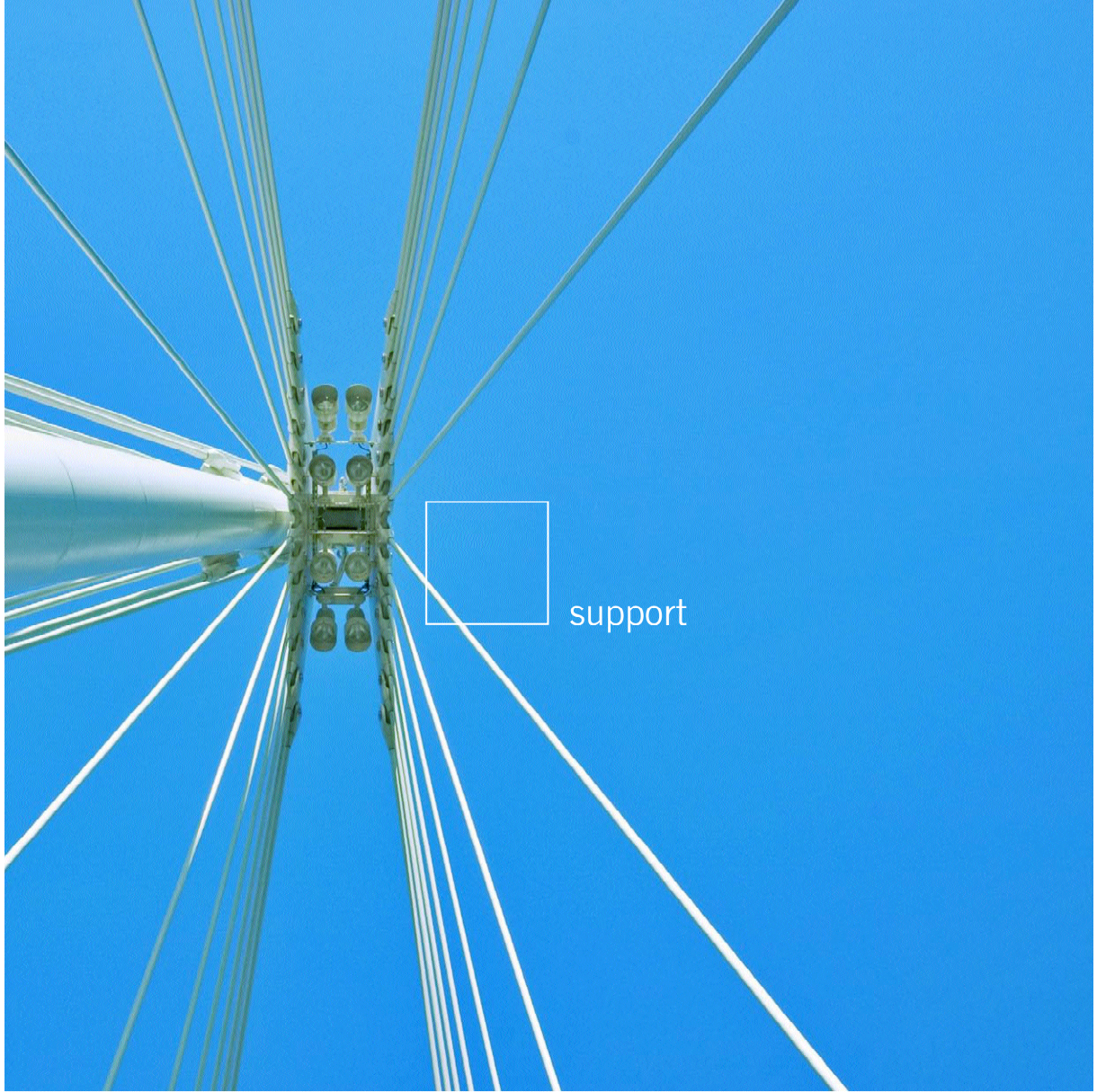
Official Sponsors

Official Sponsors

info@wco2006istanbul.org.tr

www.wco2006istanbul.org.tr

ACCA; TÜRMOB, TMUD ve IFAC'ın birlikte organize ettiği bu yılın Dünya Muhasebeciler Kongresi'nin elmas sponsoru olmaktan gurur duymaktadır. ACCA, 260,000 öğrencisi ve 110,000 üyesi ile en büyük ve en hızlı gelişen uluslararası meslek kuruluşudur.

ACCA ve TÜRMOB 2004 yılında imzaladıkları mütabakat zaptı, iki kuruluş arasında ileri işbirliğinin temellerini kurmuştu. TÜRMOB ile birlikte Türk muhasebe mesleğini desteklemek üzere çalışıyoruz.

ACCA İle İletişim

2 Central Quay 89 Hydepark Street Glasgow G3 8BW United Kingdom

+44 (0) 141 582 2000 / info@accaglobal.com / www.accaglobal.com

Dünya Ekonomisi

FED rahatlatıldı

Amerikan Merkez Bankası FED'in faizleri yüzde 5.25'te bırakması gelişmekte olan ekonomileri rahatlatıldı. FED'in bu yılın sonuna kadar faiz artırımına gitmeyeceği bekleniyor. Çin ekonomisindeki hızlı büyüme bir miktar düşmesine rağmen, çift haneli büyüme rakamını yıl sonunda koruyacağı bekleniyor

ABD Merkez Bankası FED, beklendiği gibi gösterge faiz oranlarını değiştirmedir. Faizleri yüzde 5.25'te bırakan FED'de, kontrollü ekonomik büyümenin enflasyon baskısını hafifleteceğini öngördü. FED'den yapılan açıklamada, ABD ekonomisinin büyüme hızının yavaşladığı, ham petrol fiyatlarının düştüğü ancak bazı enflasyon risklerinin devam ettiği belirtildi. Açıklamada, çekirdek enflasyon oranının yüksekliğine dikkat çekildi ancak düşeceği öngörüldü. Enflasyon beklentilerini etkileyen yüksek enerji fiyatlarının etkisinin azaldığını kaydeden Fed, daha önceki faiz artırımlarının harcamaları kısıtladığını, ekonominin önümüzdeki dönemde kontrollü büyümesinin beklendiğini ifade etti. FED'in bundan sonraki toplantısında da faiz

iz artırımını kararı çıkması beklenmiyor.

Ancak, FED enflasyona yönelik risklerin hâlâ mevcut olduğunu ve açıklanacak ekonomik veriler doğrultusunda parasal sıkılaştırmanın sürdürülebileceğini yineledi. Vadeli piyasalarda FED'in 2007'nin ilk çeyreğinden itibaren faiz indirimi ne başlayabileceği tahmin edilmekte.

ABD Çalışma Bakanlığı'nın raporuna göre, benzin ve diğer enerji ürünlerindeki büyük düşüşe paralel olarak tüketici fiyatları, Eylül ayında yüzde 0,5 oranında geriledi. Gıda ve enerji fiyatları hariç tutularak hesaplanan çekirdek enflasyon ise beklentiler dahilinde yüzde 0.2 oranında arttı. Ağustos ayında da çekirdek enflasyon yüzde 0.2 oranında artmıştı.

ABD Çalışma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, eylül ayında üretici fiyatları yüzde 1.3 geriledi. Böylelikle eylül ayı üretici fiyatlarında nisan 2003'ten beri kaydedilen en büyük düşüş yaşanırken, bunda yüzde 22.2 oranında değer kaybeden petrol fiyatlarının etkili oldu.

Aynı dönemde gıda ve enerji fiyatları dışarıda tutularak hesaplanan çekirdek enflasyonda ise beklentilerin üzerinde yüzde 0.6 oranında artış yaşandı. Çekirdek enflasyondaki artış ise büyük oranda otomobil ve yan sanayiinden kaynaklandı. ABD'de ağustos ayında çekirdek tüketici fiyat endeksi yüzde 0.2 oranında artmıştı.

Enerji ülkesi Rusya, enerji sıkıntısı yaşamaya başladı. Rus'ya enerji politikalarına yeni bir yön verecek. Rusya Devlet Başkanı Putin, 10 yıl

içinde yurt içi milli hasılayı ikiye katlamayı planladığını belirterek, net ve iyi tanılanmamış bir enerji programının olmamasının ekonomik büyümeyi engellediğini kaydetti.

Ülkedeki ekonomik büyümeyi ve buna paralel olarak artan enerji tüketimini göz önünde bulundurarak elektrik üretiminin geliştirilmesini amaçlayan net ve kapsamlı bir planın henüz bulunmadığını ifade eden Putin, “Ekonomi, sadece doğalgaza dayanmamalı” diye konuştu.

Toplantıda hazır bulunan Rusya Birleşik Enerji Sistemleri Kurumu (UES) üst yöneticisi Anatoli Çubays da Rus gaz devi Gazprom’u şikayet ederek, santraller için Gazprom’dan yeterince gaz alamadıklarını, bu kış mazot kullanacaklarını söyledi.

Putin, bunun üzerine UES ve Gazprom gibi şirketlerin kendi stratejileri olabileceğini belirterek, Başbakan Mihail Fradkov’dan en kısa sürede bu konuyla ilgili bir çalışma yapmasını istedi.

Gazprom, düşük fiyat yüzünden gazı iç piyasa yerine mümkün olduğunca dış piyasaya satmak istiyor. Rusya’da enerji tüketimi son 5 yılda yıllık yüzde 2 oranında artarken, bu yılın ilk 9 ayında enerji tüketiminin yüzde 4.8 oranında arttığı kaydedildi.

Euro alanında, eylül ayı yıllık tüketici enflasyonu yüzde 2’lik sınırdan altındadır ve yüzde 1,8 düzeyinde gerçekleşti. Ancak, orta vadede enflasyon üzerinde önemli etkisi olan parasal büyüklüklerdeki artışın ağustos ayında beklentilerin üzerinde gerçekleşmesi ve eylül ayında euro alanı tüketici güveni-

nin yüksek seyretmesi kısa vadeli enflasyona yönelik risklerin sürdürülmesine işaret etmekte. Öte yandan, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu’nda euro alanı için 2006 ve 2007 yılı büyüme tahminlerini yüzde 2,4 ve yüzde 2,0 olarak yukarı yönlü revize eden IMF, iç talebin canlı seyrini sürdüreceğini ve enflasyona ilişkin risklerin devam edeceğini tahmin etmekte.

Piyasalar, euro alanında borçlanma faiz oranlarının hâlâ düşük seviyelerde olduğunu belirten Avrupa Merkez Bankası’nın (ECB) yüzde 3 seviyesindeki faiz oranını, yılsonuna kadar 50 baz puan artırımını beklemekte.

Japonya Merkez Bankası (BOJ), 8 eylül’deki toplantısında faiz oranlarını değiştirmeyerek beklentiler paralelinde yüzde 0,25 düzeyinde tutmuştu. BOJ yetkilileri Japonya ekonomisinin ılımlı büyüme performansının sürdüğünü ifade etmişti.

Sermaye harcamalarındaki artış hızının son dört yılın en yüksek düzeyine ulaşması, büyümenin devam edeceğine yönelik beklentileri güçlendirmekte. Bununla birlikte, ikinci çeyrekte büyümenin beklenenin altında gerçekleşmesi, temmuz ayı tüketici enflasyonunun tahminlerin altında kalması, göstergelerin hizmet sektöründe daralmaya işaret etmesi ile Japon hükümetinin özel tüketim ve ihracat tahminlerini aşağı yönlü revize etmesi BOJ’un faiz artırımlarında da ha temkinli olacağına işaret etmekte.

Çin ekonomisinin yıllık büyüme hızı üçüncü çeyrekte yüzde 10,4’e düştü. Yıllık büyüme ikinci çeyrekte yüzde 11,3’tü. Büyümedeki ya-

vaşlama Çin hükümetinin kredi ve yatırımlardaki genişlemeye kısıma ya yönelik çabaları sonucunda gerçekleşti. Yıllık büyüme hızı ilk dokuz ayda ise yüzde 10,7 düzeyinde gerçekleşti.

Büyümede üçüncü çeyrekte yaşanan yavaşlamaya rağmen, Çin ekonomisinin bu yıl arka arkaya dördüncü kez çift haneli büyüme sergileyeceği tahmin ediliyor. Çin ekonomisi, 2003’te yüzde 10, 2004’te yüzde 10,1, 2005’te ise yüzde 10,2 oranında büyümüştü.

2006 Nobel Ekonomi Ödülü Edmund Phelps’in

İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi tarafından yapılan açıklamaya göre, Phelps 1960’larda enflasyondaki düşüş ve yükselişin işsizliğin artmasını ya da azalmasını nasıl etkilediğine dair kapsamlı çalışmaları nedeniyle ödüle layık görüldü. Columbia Üniversitesi’nde öğretim üyesi olan 73 yaşındaki Phelps, makroekonomik kararların ve politikaların kısa ve uzun vadeli etki ve sonuçları arasındaki karşılıklı ilişkilerle ilgili araştırmalarıyla tanınıyor.

Phelps’in bu alandaki çalışmaları, örneğin, bugünkü düşük enflasyonun gelecekteki enflasyon beklentisinin de düşük olmasına yol açarak kamu ve özel sektör yetkililerinin gelecekle ilgili kararlarını etkilediğini göstermişti.

Phelps, makro ekonomik politikalarla ilgili çalışmalarının yanı sıra yeni teknolojilerin yaygınlık kazanmasında, iş hacminin ve şirketlerin büyümesinde insani sermayenin yani işçilerin önemi hakkındaki araştırmalara da öncülük etmişti.

Enflasyon beklentinin altında

Ekim ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 0,45, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 12,04, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 10,94 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 7,76 artış gerçekleştirdi. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde -0,41, sanayi sektöründe yüzde 0,65 olarak gerçekleşti. ÜFE sonuçları sanayinin alt sektörler bazında değerlendirildiğinde en yüksek artış yüzde 13,90 ile elektrik gaz üretimi ve dağıtımı alt sektöründe gerçekleşti.

Ekim ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 1,27, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 8,01, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 9,98 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 9,25 artış gerçekleştirdi. Ana harcama grupları itibariyle en yüksek aylık artış giyim ve ayakkabı grubunda yaşandı. Yıllık bazda TÜFE'nin arttığı en çok harcama grubu çeşitli mal ve hizmetlerde oldu. Endekste kapsanan 442 maddeden 286'sının fiyatı arttı, 68 maddenin fiyatı ise düştü.

ÜFE	EKİM 2006 (2003=100)	EKİM 2005 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,45	0,68
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	12,04	3,69
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	10,94	2,57
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	7,76	8,16

TÜFE	EKİM 2006 (2003=100)	EKİM 2005 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1,27	1,79
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	8,01	5,79
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	9,98	7,52
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	9,25	8,47

		2006										2005	
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	1,96	0,26	0,25	1,94	2,77	4,02	0,86	-0,75	-0,23	0,45	-0,95	-0,04
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	1,96	2,22	2,48	4,46	7,36	11,68	12,64	11,80	11,54	12,04	2,71	2,66
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,75	0,22	0,27	1,34	1,88	0,34	0,85	-0,44	1,29	1,27	1,40	0,42
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,75	0,97	1,25	2,60	4,53	4,88	5,76	5,30	6,55	8,01	7,27	7,72

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Eylül (Milyon YTL)			2006 Yılı Bütçe Hedefi
	2005 Konsolide Bütçe	2006 Merkezi Bütçe	Artış (yüzde)	
Gelirler	95.525	128.038	25.3	160.326
Genel Bütçe Gelirleri	93.922	124.830	24.7	156.214
Vergi Gelirleri	77.817	102.006	23.7	132.199
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	21.611	28.703	24.7	38.982
Gelir Vergisi	14.580	20.567	29.1	26.090
Gelir Vergisi Tevkifatı	12.819	18.302	29.9	
Kurumlar Vergisi	7.031	8.136	13.5	12.892
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	6.729	7.468	9.89	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	1.340	2.816	52.4	3.141
Motorlu Taşıtlar Vergisi	2.065	2.740	24.6	3.042
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	37.458	44.830	16.4	59.407
Dahilde Alınan KDV	9.373	12.313	23.8	16.337
Özel Tüketim Vergisi	23.620	27.637	14.5	37.276
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	1.293	1.913	32.4	1.806
Dış Ticarettten Alınan Vergiler	13.778	20.332	32.2	24.253
İthalde Alınan KDV	12.751	18.751	31.9	22.398
Vergi Dışı Gelirler	14.998	22.033	31.9	21.372
Harcamalar	103.718	129.423	19.8	174.322

EKONOMİK VERİLER

	2005	2004	2003	2002	2001	2000
GSMH (Cari fiyatlarla Trilyon TL)	486.401	428.932	356.681	275.032	176.484	125.596
GSMH (milyon/dolar)	360.876	299.475	239.235	179.898	145.693	200.002
GSMH (Değişim Hızı 1987 fiyatlarıyla %)	7,6	9,9	5,9	7,9	-9,5	6,3
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	5.008	4.172	3.383	2.598	2.123	2.965
Üretim Endeksi	130.1	123.4	112.4	103.3	94.4	103.4
Toplam İhracat (milyon/dolar)	73.122	63.167	47.253	36.059	31.334	27.775
Toplam ithalat (milyon/dolar)	116.048	97.540	-22.087	51.584	41.399	54.503
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-42.926	-34.373	69.340	-15.495	-10.065	-26.728
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	63.0	64.8	68.1	69.9	75.7	51.0
İşsizlik Oranı (%)	10.3	10.3	10.5	10.6	8.5	6.6
Kamu Net Borç Stoku (milyon/dolar)	267.330	272.161	251.106	216.037	159.752	71.688
İç Borç Stoku (milyon YTL)	254.330	233.864	201.319	154.798	125.458	54.152
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	91.860	98.182	96.094	102.499	64.303	31.549
Konsolide Bütçe Borç Stoku (milyar/dolar)	246.9	235.8	202.6	148.5	123.6	94.7
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-22.852	-15.604	-6.808	-1.789	3.390	-9.819

	2006		2005		2004
(Bin YTL)	6 Ekim	29 Eylül	30 Aralık	7 Ekim	31 Aralık
Emisyon	23.668.811	23.278.164	19.612.019	18.948.536	13.465.237
Para Arzı					
- M1	42.620.422	44.600.513	41.758.872	36.459.412	29.469.070
- M2	177.547.573	176.661.615	153.146.146	141.316.072	109.344.449
- M3	186.964.972	189.182.981	164.443.074	150.030.333	116.597.637
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	163.418.399	165.034.715	145.191.416	130.500.041	103.240.239
- Vadeli Tasarruf	114.543.582	112.032.417	91.839.161	86.757.648	66.705.794
- Vadesiz Tasarruf	11.546.820	12.474.832	11.509.544	9.348.734	8.348.626
- Vadeli Ticari	20.383.569	20.028.685	19.548.113	18.099.012	13.169.585
- Vadesiz Ticari	8.349.688	10.118.131	11.972.114	9.011.469	8.671.897
- Resmi Mevduat	8.594.740	10.380.650	10.322.484	7.283.178	6.344.337
Kredi Stoku	166.842.180	166.960.466	126.491.125	111.880.124	82.514.275
- Tüm Banka Kredileri	166.842.180	166.960.466	126.491.125	111.880.124	82.211.975
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	302.300
Bank. El. Tah. ve Bono	141.652.775	141.378.030	130.632.109	130.648.581	113.944.740

Mevzuat Değişiklikleri

- 03 Ekim 2006** - Tedavi Yardımına ilişkin Uygulama Tebliği (Sıra No:10)
- 04 Ekim 2006** - Proje ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Fiyat Artış Oranları Hakkında Tebliğ
- 07 Ekim 2006** - Kayıt Dışı İtihtamla Mücadele (KADİM) Projesi İle İlgili 2006/28 Sayılı Başbakanlık Genelgesi
- 07 Ekim 2006** - 5544 Mesleki Yeterlilik kurumu Kanunu
- 07 Ekim 2006** - Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Detaylı Hesap Planlarına ilişkin Tebliğ (Sayı : 2006/1)
- 10 Ekim 2006** - Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik
- 11 Ekim 2006** - İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin 2005/5 Sayılı Tebliğ’de Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ
- 12 Ekim 2006** - 2006/11045 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunununa Ekli (I) Sayılı Listede Yer Alan Bazı Mallarda Uygulanan Özel Tüketim Vergisine İlişkin Karar
- 12 Ekim 2006** - 2006/11067 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ve 2925 Sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa Göre Sigortalı ve Hak Sahibi Olan Kimselere, Bu Kanunlar Gereğince Bağlanan Gelir ve Aylıkların Ödeme Tarihlerinin Belirlenmesine Dair 2002/5001 Sayılı Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Ekli Kararın yürürlüğe Konulması Hakkında Karar
- 12 Ekim 2006** - 98/10 Sayılı Araştırma-Geliştirme (AR-GE) Yardımına İlişkin Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No:2006/5)
- 13 Ekim 2006** - 5548 Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu
- 14 Ekim 2006** - Uluslararası Gözetim Şirketi Statüsüne İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği (No:2006/44)
- 15 Ekim 2006** - Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 15 Ekim 2006** - Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 15 Ekim 2006** - Ticari Kalite Denetim Yeterlik Belgesi Vergilmesinde Uygulanacak Esaslara İlişkin Tebliğ’in Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Tebliğ (No:2006/43)
- 15 Ekim 2006** - Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 17 Ekim 2006** - 5551 Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun
- 17 Ekim 2006** - Elektronik Kimlik Bilgisini Haiz Cihazlara Dair Yönetmelik
- 17 Ekim 2006** - Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 18 Ekim 2006** - 5549 Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun
- 19 Ekim 2006** - İşverenler Tarafından Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin internet Ortamında Sosyal Sigortalar Kurumuna Gönderilmesine (E-Bildirge Uygulaması) İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ
- 19 Ekim 2006** - Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 20 Ekim 2006** - Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar İle Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı’nın 91-32/5 Sayılı Tebliğine İlişkin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genelgesi (Sayı:2006/2)
- 28 Ekim 2006** - Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No:39)
- 28 Ekim 2006** - Finansal Araçlar: Sunuma İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 32) Hakkında Tebliğ (Sıra No:40)

Vergi Takvimi

- 07.11.2006** - Ekim 2006 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 10.11.2006** - 16-31 Ekim Dönemine Ait Noterlerce Yapılan Makbuz Karşılığı Tahsilatlara Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 10.11.2006** - Temmuz-Ağustos-Eylül 2006 Dönemine ait Kurum Geçici Verginin Beyanı
- 10.11.2006** - Temmuz-Ağustos-Eylül 2006 Dönemine ait Gelir Geçici Vergisinin Beyanı
- 10.11.2006** - 16-31 Ekim Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.11.2006** - Ekim 2006 Dönemi Özel İletişim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 15.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 15.11.2006** - Eylül 2006 Dönemine ait Kolalı Gazozlara İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.11.2006** - Eylül 2006 Dönemine ait Tütün Mamüllerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.11.2006** - Eylül 2006 Dönemine ait Alkollü İçeceklere İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine Ait Gider Vergilerinin (BSMV) Beyanı ve Ödenmesi
- 15.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisi (Tescile Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödenmesi
- 17.11.2006** - Temmuz-Ağustos-Eylül 2006 Dönemine ait Kurum Geçici Verginin Ödenmesi
- 17.11.2006** - Temmuz-Ağustos-Eylül 2006 Dönemine ait Gelir Geçici Vergisinin Ödenmesi
- 20.11.2006** - Yarışma ve Çekilişler ile Futbol Müsabakalarına ait Müşterek Bahislerle İlgili Veraset ve İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.11.2006** - İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Beyanı
- 20.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın Beyanı
- 20.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Katma Değer Vergisi'nin Beyanı
- 20.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Damga Vergisinin Beyanı
- 27.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Ödemesi
- 27.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Katma Değer Vergisi'nin Ödemesi
- 27.11.2006** - 1-15 Kasım Dönemine ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 27.11.2006** - 1-15 Kasım Dönemine Ait Noterlerce Yapılan Makbuz Karşılığı Tahsilatlara Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 27.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın ödemesi
- 27.11.2006** - Ekim 2006 Dönemine ait Damga Vergisinin Ödenmesi
- 30.11.2006** - Emlak Vergisi 2.Taksit Ödemesi
- 30.11.2006** - Zirai Kazançlar Gelir Vergisi 1.Taksit Ödemesi (Zirai kazancın toplam gelirdeki oranı %75 ve daha yüksek olanlar – 250 seri no.lu GVK G.T.)
- 30.11.2006** - Veraset ve İntikal Vergisi 2.Taksit Ödemesi

Ekim 2006 Kronoloji

01 Ekim TBMM'nin 5. yasa-
ma yılının açılışını yapan
Cumhurbaşkanı Sezer, irtica tehlike-
sine dikkat çekti.

02 Ekim Beyaz Saray'da biraraya gelen Bush ile Erdo-
ğan'ın gündemini PKK oluşturdu.

03 Ekim Türk hava korsanı, Yunan hava sahası üzerinde
THY uçağını kaçırdı, korsan, İtalya'da teslim oldu.

04 Ekim Başbakan Erdoğan, Sezer ve Büyükanıt'ın irtica
endişeleri varsa bunu görüşüp gereğini yapmaya hazırız
dedi.

05 Ekim Almanya Başbakanı Merkel, Ankara'da Cum-
hurbaşkanı Sezer ve Başbakan Erdoğan'la görüşti.

06 Ekim Cumhurbaşkanı Sezer, sözde Ermeni soykırımı-
nın inkarını suç sayan tasarının Fransız Meclisi'nde görü-
şülecek olması nedeniyle, Cumhurbaşkanı Chirac'a sert
bir uyarı mektubu gönderdi, ilişkilerin bitebileceğini vur-
guladı.

07 Ekim TÜRMOB 17. Olağan Genel Kurulu CHP Genel
Başkanı Deniz Baykal, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ve
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başeskiog-
lu'nun katılımıyla yapıldı.

08 Ekim Dünya Bankası, Türkiye Direktörü Vorkink,
Türkiye'nin küresel bir güç olduğunu söyledi.

09 Ekim Birleşmiş Milletler'in sert uyarılarına rağmen
Kuzey Kore, yeraltında nükleer deneme yaptı.

10 Ekim Fransa'nın Ermeni soykırımı olmadığını söyle-
yenlere hapis cezası getirecek yasa tasarısı başta Başba-
kan Erdoğan olmak üzere sert şekilde eleştirildi, iş dün-
yası görüşmelerde bulunmak üzere Fransa'ya gitti.

11 Ekim Irak'ta 2003 yılından buyana savaş yüzünden
655 bin kişinin öldüğü açıklandı.

12 Ekim Orhan Pamuk, Nobel Edebiyat Ödülü'nün sahi-
bi oldu. Fransız Parlamentosu "Ermeni soykırımının inka-
rını suç sayan" yasayı kabul etti.

13 Ekim Esenboğa Havalimanı'nın 250 milyon Euro yatı-
rım ile yenilenen terminali törenle hizmete açıldı.

14 Ekim Fransa Cumhurbaşkanı Chirac, Başbakan Erdo-
ğan'ı arayarak soykırımı inkar edenlere ceza öngören tasa-
rının yasallaşmasını engellemeye çalışacağını söyledi.

15 Ekim OECD doğrudan vergilerde Türkiye'nin son sı-
ralarda yer aldığını açıkladı.

16 Ekim YÖK Başkanı Teziç, Fransa'nın kendisine verdi-
ği Commandeur nişanını Chirac'a yazdığı bir mektupla
geri verdi.

17 Ekim Yorgunluktan ve oruçtan şekeri düşen Başbakan
Erdoğan baygınlık geçirdi. Korumalarla, şoförünün bece-
riksizliği yüzünden hastane kapısında otomobilde kilitli
kaldı.

18 Ekim 205 milyar YTL büyüklüğündeki 2007 yılı Mer-
kezi Yönetim Bütçe Yasası TBMM'ne sevk edildi.

19 Ekim 2007 yılı bütçesi TBMM Plan ve Bütçe Komis-
yonunda görüşmeye açıldı.

20 Ekim Birleşmiş Milletler Barış gücünde yer alan Türk
askerleri Lübnan'da göreve başladı.

21 Ekim Kazakistan'da, Kazak işçiler Türk işçilerine sal-
dırdı, 140 Türk işçi yaralandı.

22 Ekim Cumhurbaşkanı Sezer, bayram mesajında top-
lumsal şiddet konusunda uyarılarda bulundu.

23 Ekim 53 saatte 7 kişiyi öldüren 2 seri katil Ankara'da
yakalandı.

24 Ekim Petrol fiyatları uluslararası piyasalarda 58.70 do-
lar seviyesine geriledi.

25 Ekim Gemlik'te 5.2 büyüklüğünde deprem meydana
geldi. Marmara Bölgesi'nde deprem tartışmaları yaşandı.

26 Ekim Amerikan Merkez Bankası faizleri 5.25 seviye-
sinde tutması sonucu petrol fiyatları geriledi, İMKB 40
bin 591 puana yükseldi, dolar 1.45'e geriledi.

27 Ekim TÜİK, yılın ilk dokuz ayında geçen yılın aynı dö-
nemine göre turizm gelirlerinin yüzde 5.8 düştüğünü açık-
ladı.

28 Ekim Avrupa Birliği tarafından Kuzey Kıbrıs'a veril-
mek üzere hazırlanan 259 milyon euroluk mali yardımı
38 milyonluk dilimi serbest bırakıldı.

29 Ekim Türkiye Cumhuriyeti'nin 83. kuruluş yıldönümü
tüm yurttaki törenlerle kutlandı.

30 Ekim Merkez Bankası, hükümeti faiz dışı harcamalar
ve maaş artışları konusunda uyardı.

31 Ekim Kamu kurumlarından 8 milyar YTL alacağını
tahsil edemeyen BOTAŞ doğalgaza yüzde 5.8 zam yaptı.